

Pilar 3
Offentliggjøring av risiko-, kapitalstyring- og finansiell
informasjon for Sandnes Sparebank konsernet

31. desember 2019

[Skriv her]

Innledning.....	1
1.1 Formål med dokumentet	1
1.2 Omfang	1
1.3 Lønnsomt sparebank-konsern.....	2
2 Konsolidering	4
2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper	4
2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter kapitaldekningsbestemmelsene	4
3 Soliditet.....	5
3.1 Kapitaldekning.....	5
3.2 Ansvarlig kapital	5
3.2.1 Andre forhold	7
3.3 Uvektet kjernekapitalandel / Leverage Ratio	8
4 Kapitalkrav	9
4.1 Myndighetsbaserte kapitalkrav	9
4.2 Beregningsgrunnlag	11
4.2.1 Kredittrisiko	11
4.2.2 Markedsrisiko.....	12
4.2.3 Operasjonell risiko	12
4.2.4 CVA (Credit Value Adjustments).....	12
4.2.5 Beregningsgrunnlag (detaljert).....	12
5 Styring og kontroll av risiko	14
5.1 Regelverk.....	14
5.2 Vurdering av samlet kapitalbehov – ICAAP (Pilar II)	15
5.3 Scenarier for 2020.....	15
5.4 Organisering av risikostyringsfunksjonen.....	15
5.5 Kredittrisiko	17
5.5.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko.....	17
5.5.2 Utlån til kunder.....	17
5.5.3 Plassering av overskuddslikviditet	18
5.5.4 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer	18
5.5.5 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse	18
5.5.6 Konsentrasjonsrisiko.....	18
5.6 Markedsrisiko.....	19
5.6.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko.....	19
5.6.2 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer	19
5.6.3 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse	19
5.7 Operasjonell risiko.....	20
5.7.1 Oppfølging av hendelser.....	20
6 Opplysninger om ulike risikokategorier	20
6.1 Generelt om kredittrisiko	20
6.1.1 Definisjon av mislighold og verdifall	20
6.1.2 Fordeling av engasjement.....	21
6.1.3 Brutto nedskrevne engasjementer	25

[Skriv her]

6.2	Markedsrisiko	27
6.2.1	Renterisiko.....	27
6.2.2	Valutarisiko	28
6.2.3	Stresstester.....	29
6.2.4	Investeringer.....	30
6.3	Likviditetsrisiko	32
6.4	Operasjonell risiko.....	35
6.4.1	Opplæring fra- og samarbeid med Eika Gruppen	36
6.4.2	Autorisasjon	36
6.4.3	IKT sikkerhet.....	36
6.4.4	Antihvitvaskarbeid (AHV)	36
6.4.5	Bærekraft (ESG)	37
6.4.6	Internkontroll.....	38
6.4.7	Internrevisjon	38
6.4.8	Uønskede hendelser.....	38
7	Pantsetting av egne aktiva	39
8	Avkastning og utbyttepolitikk.....	40

[Skriv her]

Tabelloversikt:

Tabell 1 Mål 2020.....	2
Tabell 2 Oversikt over datterselskaper.....	4
Tabell 3 Kapitaldekning 31.12.19.....	5
Tabell 4 Ansvarlig kapital (tnok).....	5
Tabell 5 Beregning av ansvarlig kapital.....	7
Tabell 6 Uvektet kjernekapitalandel.....	8
Tabell 7 Absolutt kapitalkrav (Pilar 1).....	9
Tabell 8 Kapitalkrav - inkludert buffer.....	10
Tabell 9 Forventet utvikling i.h.h.t. bankens kapitalplan.....	10
Tabell 10 Beregningsgrunnlag – metoder.....	11
Tabell 11 Detaljert beregningsgrunnlag.....	13
Tabell 12 Uønskede hendelser.....	20
Tabell 13 Samlet engasjement pr eng. type.....	23
Tabell 14 Samlet engasjement fordelt på bransjer.....	24
Tabell 15 Samlet engasjement fordelt på vesentlige geografiske områder.....	24
Tabell 16 Brutto individuelt nedskrevne engasjementer.....	25
Tabell 17 Steg 3 nedskrivninger.....	25
Tabell 18 Resultatførte endringer nedskrivninger.....	26
Tabell 19 Renterisiko (Konsern, kun banken samt boligkreditselskapet).....	27
Tabell 20 Etterlevelse av løpetid, motparts krav, avtaler og sikring.....	27
Tabell 21 Valutaeksposering 31/12/2019.....	29
Tabell 22 Stresstest av markeds- og likviditetsporteføljene.....	29
Tabell 23 Investeringer.....	30
Tabell 24 Verdsettelseshierarki.....	31
Tabell 25 Netto verdiendring aksjer 2019.....	31
Tabell 26 Likviditetsindikatorer.....	32
Tabell 27 Forfallsprofil til likviditets- og markedsporteføljene.....	34
Tabell 28 Overføring av boliglån til SSB Boligkreditt (kun PM overføres).....	39

Figuroversikt:

Figur 1 Kapitalsammensetning.....	6
Figur 2 De ulike komponentene i kravet til ren kjernekapital.....	11
Figur 3 Organisering av ledergruppe og uavhengige funksjoner.....	16
Figur 4 Elementer i konsentrasjonsrisiko.....	18
Figur 5 Volumandeler.....	21
Figur 6 Utvikling i utlån og totale engasjementer.....	21
Figur 7 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer.....	22
Figur 8 Avdragsfrihet og forbearanceutvikling.....	22
Figur 9 Andel av totale utlån til personkunder.....	23
Figur 10 Samlet valutaeksposering i forhold til satte rammer.....	28
Figur 11 Kapitalplan.....	32
Figur 12 Treårsfinansiering, basispunkter over NIBOR.....	33
Figur 13 Finansiering med fem års løpetid:.....	34
Figur 14 Forfallsprofil og målsetting.....	34
Figur 15 Operasjonelle risikoer nå og for et år siden.....	35

[Skriv her]

Innledning

1.1 Formål med dokumentet

Formålet med Pilar 3 rapporten er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravforskriftens del XI.

Pilar III rapporten oppdateres og publiseres minst årlig, eller ved vesentlige forhold som påvirker bankens totale risiko.

1.2 Omfang

Regelverket omkring kapitaldekning for norske banker gjenspeiler EUs kapitaldekningsregelverk. Dette kapitaldekningsregelverket er i stor grad endret gjennom CRD IV regelverket. Dette regelverket består av en forordning (Forordning 575/2013) og et direktiv (Direktiv 2013/36/EU).

Forordningen ([Link](#)) retter seg direkte mot bankene, og inneholder krav til ansvarlig kapital (både Basel II og III krav), likviditet, store engasjement samt offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III).

Direktivet ([Link](#)) gir mer generelle virksomhetsregler for bankene, inkludert bestemmelser omkring intern risiko- og kapitalvurdering (ICAAP) og virksomhetsstyring. Inkludert i direktivet er også bestemmelser omkring kapitalbufferne.

Offentliggjøring av finansiell informasjon er en viktig del av dette regelverket, og er nedfelt i artikkel 431 til 455 i forordningen ([Link](#)). I Norge er kravet omkring offentliggjøring av finansiell informasjon nedfelt i Kapitalkravforskriften Del XI.

I tillegg til forordningen er det utarbeidet tekniske standarder og utfyllende retningslinjer både fra European Banking Association (EBA) og Bank of International Settlement (BIS).

På tross av et stort omfang av retningslinjer omkring offentliggjøring av finansiell informasjon er det Sandnes Sparebank selv som avgjør hvilken informasjon som skal offentliggjøres.

Finansiell informasjon vil i all hovedsak være av nytte og interesse for bankens eiere, men også andre interessegrupper vil ha behov for finansiell informasjon. Omfanget av informasjonen er vurdert ut fra informasjonsbehovet til de ulike interessegrupper.

Pilar III rapporten gir i tillegg til finansiell informasjon også en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i Sandnes Sparebank. Offentliggjøring av informasjon vurderes ut fra omfang og kompleksitet i drift av Sandnes Sparebank. Sandnes Sparebank bruker kun enkle standard modeller i forbindelse med beregning av kapitalbehov, noe som også gjenspeiles i denne rapporten. Etter vårt syn dekker rapporten kapitaldekningskravene til offentliggjøring av finansiell informasjon (ref Kapitalkravforskriften).

Dokumentet er basert på tall per 31.12.2019 hvor ikke annet fremgår. Dokumentet i sin helhet oppdateres minimum årlig. Periodisk informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital vil i tillegg være tilgjengelig i bankens kvartalsrapporter. Ved ny informasjon som kan ha vesentlig betydning for vurdering av bankens finansielle stilling, vil dette dokumentet bli oppdatert løpende.

For supplerende opplysninger om finansiell stilling og utvikling vises det til bankens års- og kvartalsrapporter som offentliggjøres løpende på bankens hjemmeside (www.sandnes-sparebank.no).

Med omtale av banken og/eller konsern i dette dokumentet menes konsernet Sandnes Sparebank. Med begrepet morbank menes Sandnes Sparebank.

[Skriv her]

1.3 Lønnsomt sparebank-konsern

Sandnes Sparebank har som overordnet mål å være en lønnsom og selvstendig sparebank. Dette nedfeller seg blant annet gjennom følgende mål for 2020:

Tabell 1 Mål 2020

	Mål
Egenkapitalavkastning	> 9 %
Kundeopplevelsesindeks for PM / BM på minst	75 / 80 poeng
Lønnsom vekst BM/PM	> kredittvekst
Utbyttegrad	50 - 75 %
Ren kjernekapital	> 13,9 %

Banken har løpende oppfølging av ulike risikoer som kan hindre måloppnåelse. Risikoene vurderes både ut fra sannsynlighet for at de inntreffer samt konsekvens gitt at de inntreffer. Dette arbeidet gjøres både på et overordnet nivå og avdelingsvis.

Etter Lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern § 3-2 jf. § 2-7 og med siste registreringsdato 1/1/2006 har Sandnes Sparebank følgende konsesjoner som bank:

I.h.h.t. Finansforetaksloven § 3-2 jf. § 2-7

- 1. Mottak av innskudd og andre midler som skal tilbakebetales
- 2. Utlånsvirksomhet
- 3. Finansiell leasing
- 4. Betalingsformidling
- 5. Utstedelse og forvaltning av betalingsmidler (kredittkort mv.)
- 6. Garantier og sikkerhetsstillelser
- 7. a) Pengemarkedsinstrumenter
- 7. b) Valuta
- 7. c) Finansielle terminkontrakter og opsjoner
- 7. d) Valuta- og renteinstrumenter
- 7. e) Omsettelige verdipapirer
- 8. Deltakelse i aksjeemisjoner og tjenesteytelser i forbindelse med disse
- 9. Rådgivning
- 10. Pengemekling
- 11. Porteføljeforvaltning og rådgivning
- 12. Depotvirksomhet
- 13. Kredittopplysningsvirksomhet
- 14. Utleie av bankbokser
- 15. Utstedelse av elektroniske penger

Sandnes Sparebank kan (siste registreringsdato 5/10/2004) også stå som forvalter (nominee) i norske eiendomsregistre dvs. «Tillatelse til å stå registrert i norsk verdipapirregister, aksjeeierregister og/eller andelseierregister i stedet for den reelle eier. Utenlandsk forvalter er i tillegg underlagt tilsyn av relevant tilsynsmyndighet i sitt hjemland.». Siste registreringsdato for denne konsesjonen er 5/10/2004.

I tillegg har Sandnes Sparebank verdiforetakskonsesjon med tillatelse til å yte investeringstjenester (siste registreringsdato 21/9/2004). Dette innebærer følgende tjenester/klasser:

[Skriv her]

Investeringstjenester, jf. verdipapirhandelloven § 2-1 (1)

- Nr 1: Mottak og formidling av ordre
- Nr 2: Utførelse av ordre
- Nr 3: Egenhandel
- Nr 5: Investeringsrådgivning

Tilknyttede tjenester, jf. verdipapirhandelloven § 2-6 (1)

- Nr 1: Oppbevaring og forvaltning av finansielle instrumenter
- Nr 2: Kredittgivning
- Nr 3: Rådgivning om kapitalstruktur, strategi o.l.; rådgivning og tjenester ved fusjoner og oppkjøp
- Nr 4: Tjenester tilknyttet valutavirksomhet i forbindelse med ytelse av investeringstjeneste
- Nr 5: Utarbeidelse og formidling av investeringsanbefalinger, analyser og generelle anbefalinger
- Nr 6: Tjenester tilknyttet fulltegningsgaranti

Omfanget av bruken av bankens konsesjon til å yte investeringstjenester og tilknyttede tjenester er relativt begrenset.

[Skriv her]

2 Konsolidering

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper

Sandnes Sparebank er et konsern med konsoliderte datterselskaper. Tabellene under gir en oversikt over datterselskaper ved utgangen av 2019:

Tabell 2 Oversikt over datterselskaper

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel (%)	Forretningskontor	Type virksomhet
Aktiv Eiendomsmegling Jæren AS	36.465.472	4.185	60	Bryne	Eiendomsmegling
SSB Boligkreditt AS	2.276.000	350.130	100	Sandnes	Boligkreditt
Leirfivel AS	30.000	13	100	Sandnes	Hylleselskap / Ingen
Sum		354.328			

Sandnes Sparebank har pr 31.12.19 ingen tilknyttede selskaper eller eierandel i felleskontrollert virksomhet. Banken inngikk 4.februar 2020 en avtale hvor banken kjøper 49,5 % av aksjene i Kjell Haver Regnskapservice AS (KHRS). Sandnes Sparebank og KHRS har kunder i samme markedsområde og kan tilby kompletterende tjenester til kundene. Transaksjonen vil regnskapsføres med virkning fra 01.01.2020 og investeringen vil regnskapsføres som investering i tilknyttet virksomhet.

2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter kapitaldekningsbestemmelsene

Samtlige selskaper er konsolidert etter de samme prinsipper i regnskapsmessig sammenheng som i kapitalmessig sammenheng.

[Skriv her]

3 Soliditet

3.1 Kapitaldekning

Kapitalkravene i CRD IV ble gjort gjeldende i Norge fra juli 2014. Rapportering av kapitaldekning under CRD IV bygger på rapportering under CRD III, men krever mer detaljert informasjon. Norsk rapportering bygger på standarder utarbeidet av European Banking Authority (EBA).

Finansforetakene i Norge reguleres av finansielle myndigheter, blant annet med krav til kapitaldekning, for å sikre at foretakene vurderer og styrer risiko på en tilstrekkelig måte og er robuste overfor alvorlige økonomiske sjokk.

Regelverket for kapitaldekning inneholder tre deler:

Pilar 1 – som definerer minimumskrav til ansvarlig kapital og beskrivelse av hvordan risikovektet engasjement skal beregnes samt hva som er gjeldende kapital i foretaket

Pilar 2 – intern helhetlig vurdering av kapitalbehovet inklusive risikostyring, internkontroll og interne prosesser som vurderes å utgjøre risikoer som ikke i tilstrekkelig grad er fanget opp i pilar 1.

Pilar 3 – krav til offentliggjøring av finansiell informasjon slik at markedet kan vurdere risiko- og kapitalstyringen i foretaket.

Sandnes Sparebank konsernet oppfylder både minimumskrav fra myndighetene vedrørende kapitaldekning samt sine interne kapitalmålsettinger og har gjenopprettingsplaner som viser at banken er robust mot alvorlige økonomiske tilbakeslag..

Tabell 3 Kapitaldekning 31.12.19

SSB Boligkreditt	Mor		Konsern	Konsern (forholdsmessig konsolidering)*
3.347.003	12.381.347	Beregningsgrunnlag	15.093.553	15.354.399
16,9 %	19,2 %	Ren kjernekapital	17,4 %	17,5 %
16,9 %	20,1 %	Kjernekapital	18,1 %	18,2 %
16,9 %	21,7 %	Kapitaldekning	19,4 %	19,6 %

*Konsernets kapitaldekning etter forholdsmessig inkonsolidering av eierandeler i samarbeidende gruppe per 31.12.19. Sandnes Sparebank deltar i samarbeidende gruppe med EIKA Gruppen AS hvor banken eier 8,5 % av aksjene per 31.12.19.

Banken kjøpte den 14. februar 2020 tilbake totalt 2 080 000 egenkapitalbevis til en pris på NOK 75,00 per egenkapitalbevis, totalt 156 millioner kroner. Etter transaksjonen eier banken totalt 2 098 629 egenkapitalbevis som tilsvarer 9,12% av utestående egenkapitalbevis. Tilbakekjøpet føres som reduksjon i innskutt egenkapital og medfører en reduksjon i ren kjernekapital på ca. 1,0 %.

3.2 Ansvarlig kapital

Bankens ansvarlige kapital består av 3 ulike typer kapital:

- 1) Ren kjernekapital
- 2) Hybridkapital
- 3) Tilleggskapital

Ved utgangen av 2019 var bankens kapital som følger

Tabell 4 Ansvarlig kapital (tnok)

SSB Boligkreditt	Mor		Konsern	Konsern (forholdsmessig konsolidering)*
566.015	2.383.203	Ren kjernekapital	2.624.578	2.687.018
0	100.000	Hybridkapital	100.000	108.534
0	199.698	Tilleggskapital	199.776	210.667
566.015	2.682.901	=Ansvarlig kapital	2.924.353	3.006.219

[Skriv her]

*Inkludert kapital etter inkonsolidering av eierandel i EIKA Gruppen AS per 31.12.19.

Konsernets ansvarlige kapital var ved utgangen av 2019 Mnok 2.924, hvorav Mnok 2.625 utgjorde ren kjernekapital, mens hybrid kapital (fondsobligasjon) var Mnok 100, og tilleggskapital (ansvarlig lånekapital) var på Mnok 200.

Ren kjernekapital består i all hovedsak av innbetalt egenkapitalbeviskapital (inkludert innbetalt overkurs) samt tilbakeholdt overskudd.

Tilleggskapitalen består av to utstedte ansvarlige lån. Lånene har forfall i 2028, men kan blir innfridd i 2023

Ansvarlige lån:

Portwin	Fast/Flyt	Ticker	Spread over 3mNibor	Første mulige innløsningsdato
NO0010816101	FRN	SADG 75	1,550	16.02.23
NO0010834310	FRN	SADG 80	1,900	16.10.23
Sum			1,725	

Som hybridkapital har banken utstedt evigvarende fondsobligasjon. Fondsobligasjon ble utstedt i 2018, og er evigvarende med innløsningsrett. Dette innebærer at obligasjonen ikke kan kreves innfridd av obligasjonseierne, og banken kan heller ikke innfri uten Finanstilsynets samtykke. Rente på fondsobligasjonen kan under visse forutsetninger kanselleres. Forutsetningene fremkommer av lov og forskrift.

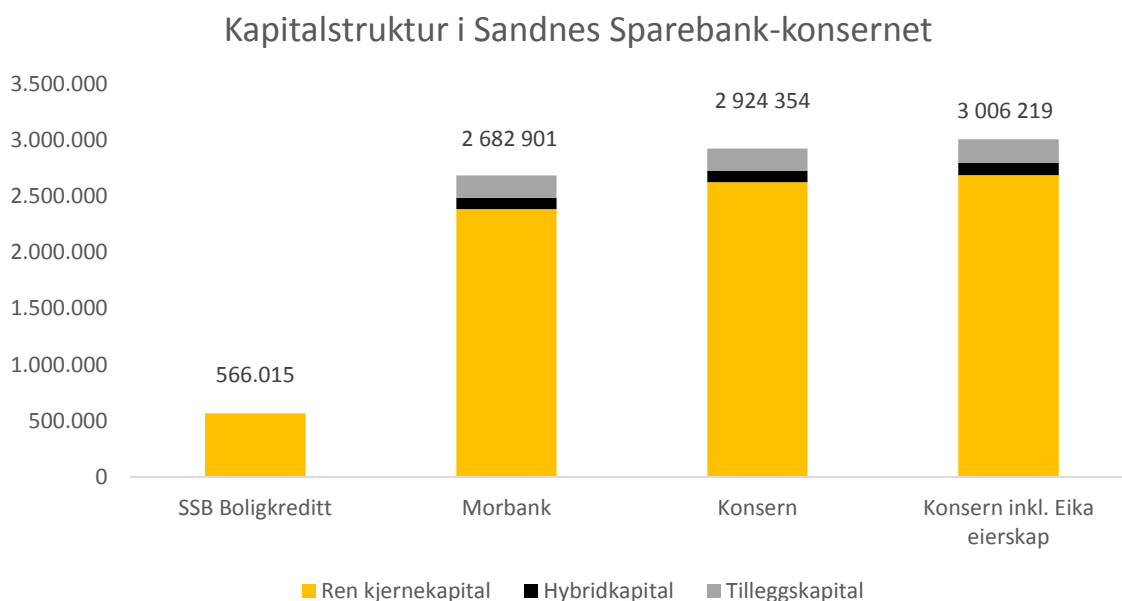
Fondsobligasjonen:

Portwin	Fast/Flyt	Ticker	Spread over 3mNibor	Første mulige innløsningsdato
NO0010832553	FRN	SADG 79	3,700	21.09.23
Sum			3,700	

Detaljer omkring bankens fondsobligasjon som inngår i ansvarlig kapital finnes som vedlegg til denne rapporten. (vedlegg 1).

Detaljer omkring bankens ansvarlige lån finnes som vedlegg til denne rapporten. (vedlegg 1).

Figur 1 Kapitalsammensetning

[Skriv her]

En mer detaljert oversikt over beregningen av de ulike postene (inkludert fradrag) i bankens ansvarlig kapital er som følger:

Tabell 5 Beregning av ansvarlig kapital

SSB Boligkreditt	Mor	Kapital	Konsern
227.600	230.149	Egenkapitalbevis kapital	230.149
122.500	987.313	Overkursfond	987.313
216.802	1.269.209	Opptjent EK i form av tilbakeholdte resultater	1.489.735
	12.470	Akkumulerte andre inntekter og kostnader og andre fond o.l.	12.470
		Minoritetsinteresser	3.408
		Fradrag i ren kjernekapitalen	
	-386	Fradrag egenbeholdning Egenkapitalbevis kapital	-386
-24	-16.243	Immateriell eiendeler	-20.796
-864	-5.724	Fradrag forsiktighetsbasert verdiansettelse	-5.510
	-85.568	Fradrag for eierskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	-63.695
	-8.017	Fradrag for utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller	-8.111
566.015	2.383.203	Ren kjernekapital	2.624.578
		Annen kjernekapital:	
0	100.000	Hybridkapital	100.000
		Fradrag i kjernekapitalen	
566.015	2.483.203	Kjernekapital	2.724.578
		Tilleggs kapital	
0	199.698	Ansvarlige lån	199.776
		Fradrag i ansvarlig kapital	
566.015	2.682.901	Netto ansvarlig kapital	2.924.353

I henhold til EU kommisjonens Forordning 1423 / 2013 ([Link](#)) og tilhørende rundskriv fra Finanstilsynet ([Link](#)) er det som vedlegg til Pilar III rapporten to skjema med utfyllende informasjon omkring sammensetning av konsernets ansvarlige kapital. Skjema I inneholder opplysninger om de viktigste egenskaper med bankens utstedte kapitalinstrumenter. Skjema II viser hvordan bankens rene kjernekapital, kjernekapital og tilleggs kapital er beregnet.

3.2.1 Andre forhold

Bankens forstanderskap gir bankens styre årlig fullmakt til å ta opp ansvarlig lån og fondsobligasjon. Inkludert i denne fullmakten ligger også fullmakt til å kjøpe tilbake eksisterende ansvarlige lån eller innfri eksisterende fondsobligasjon. Fullmakten gjelder utstedelser opp til Mnok 800.

[Skriv her]

Banken har også fått fullmakt til å både utstede og kjøpe tilbake inntil 10 % av bankens egenkapitalbevis.

Alle beskrevne fullmakter fornyes årlig ved ordinært forstanderskapsmøte.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel / Leverage Ratio

Metodikk for beregning av uvektet kjernekapitalandel (UKA) fremkommer i art 429 i CRR forordningen. Det er ventet at Baselstandardene vil inneholde et pilar 1-krav på 3 prosent og det vurderes høyere krav for systemviktige banker. Endelig standard er ikke publisert. EU-Kommisjonen publiserte i november 2016 forslag til endringer i CRR/CRD IV, hvor det er foreslått et pilar 1-krav til uvektet kjernekapitalandel på 3 %. Forslaget er nå til politisk behandling i Rådet og Europaparlamentet.

Finansforetaksloven §14-4 ([Link](#)) legger opp til at Finansdepartementet kan fastslå nivåer på uvektet egenkapitalandel som norske banker og kredittforetak skal overholde. Finansdepartementet fastsatte 20. desember 2016 minste- og bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel som skal oppfylles fra 30. juni 2017. Bestemmelsene om krav til uvektet kjernekapitaldekning følger av forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften) del III. Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt til 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 2 prosent. Systemviktige banker skal utover dette ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 1 prosent. Foretak som ikke oppfyller bufferkravet, må sende Finanstilsynet en plan med tidsramme for nødvendig økning av foretakets uvektede kjernekapitalandel.

I henhold til art 429 i Forordningen skal UKA beregnes som et vanlig månedlig aritmetisk gjennomsnitt av UKA gjennom kvartalet.

Ved utgangen av 2019 er Sandnes Sparebanks uvektede kjernekapitalandel på 9,25 %. Dette er basert på data ved utgangen av 2019 og er ikke et aritmetisk gjennomsnitt av månedlige beregninger gjennom 4 kvartal 2019.

Tabell 6 Uvektet kjernekapitalandel

	Konsern
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	9,25 %

[Skriv her]

4 Kapitalkrav

4.1 Myndighetsbaserte kapitalkrav

I henhold til Finansforetaksloven § 14-1 ([Link](#)) skal norske banker til enhver tid ha en andel ren kjernekapital som utgjør minst 4,5 % av beregningsgrunnlaget fastsatt i Kapitalkravforskriften ([Link](#)). Samtidig skal kjernekapital til en hver tid utgjøre minst 6 % av samme beregningsgrunnlaget, og ansvarlig kapital skal til enhver tid minst utgjøre 8 % av det samme beregningsgrunnlaget.

Dette medfører at banken forholder seg til et følgende **absolutt** kapitalkrav (Pilar 1):

Tabell 7 Absolutt kapitalkrav (Pilar 1)

Kapitalkrav	
Ren kjernekapital	4,5 %
Kjernekapital	6,0 %
Ansvarlig kapital	8,0 %

I tillegg er det gjennom CRD IV regelverket vedtatt en rekke bufferkrav som banken også må dekke. Disse bufferkravene er i Norge fastsatt i Finansforetaksloven § 14-3 ([Link](#)). Samtlige bufferkrav skal dekkes gjennom **ren kjernekapital**. Enkelte av buffekrav er i utgangspunktet faste, det vil si at de **ikke** kan justeres av norske myndigheter (bevaringsbuffer og systemrisikobuffer).

Motsyklisk kapitalbuffer og kapitalbuffer for systemkritiske banker har imidlertid myndighetene en viss mulighet for å justere nivået på - uavhengig av EU regler

Motsyklisk kapitalbuffer vurderes og fastsettes av Finansdepartementet kvartalsvis, etter anbefalinger fra både Finanstilsynet og Norges Bank. Nivået på bufferen kan settes fra 0 % til 2,5 %. Dersom myndighetene velger å øke nivået på bufferen har de i utgangspunktet 12 mnd varslingsfrist overfor bankene, men denne kan i særlige tilfeller fravikes (det samme gjelder også den øvre grensen på 2,5 %).

Fra og med 13. mars 2020 vedtok Finansdepartementet Norges Banks tilrådning om å senke bufferkravet fra 2,5% til 1%. Dette ble gjort for å bidra til at norske banker fortsetter å låne ut til personkunder og bedrifter etter starten av koronakrisen (som også har indusert et kraftig oljeprisfall. Begge deler er problematiske for norsk økonomi. Den raske nedsettelsen viser at bufferen brukes for det den er ment å skulle ivareta – at banker bygger opp ekstrakapital i oppgangstider som kan tæres på i utfordrende tider som den vi står overfor.

Bufferkrav for systemviktige banker er fast, men myndighetene kan til en viss grad justere nivået ettersom det er de nasjonale myndighetene som avgjør **hvilke** banker som er systemviktige. Det er Finansdepartementet som avgjør hvilke banker som skal klassifiseres som systemviktige, og som dermed må forholde seg til dette kravet.

Systemviktige finansinstitusjoner må forholde seg til en kapitalbuffer på 2 %. Sandnes Sparebank er ikke vurdert som systemkritisk, noe som innebærer at Sandnes Sparebank **ikke** forholder seg til krav om kapitalbuffer for systemviktige finansinstitusjoner.

Pilar 2 krav skal også dekkes gjennom ren kjernekapital, og vil være individuelt fra bank til bank. Dette fremkommer i rundskriv 12/2016. Her fremkommer det også at bufferkravene må dekkes med «god margin». Sandnes Sparebanks pilar II påslag på 2,5% som har vært gjeldende siden 22. november 2016 er gjeldende inntil nytt pilar II påslag kommer, benyttes i fremskrivningene i denne rapporten. Nytt pilar II påslag forventes iløpet av våren 2020.

Brytes kapitalkravene inkludert krav til ulike buffere må Sandnes Sparebank i henhold til Finansforetaksloven §14-6 ([Link](#)) straks iverksette nødvendige tiltak for å rette opp dette. I henhold til rundskriv 12/2016 skal Finanstilsynet varsles umiddelbart dersom banken har grunn til å forvente at kapitaldekningen vil falle, eller allerede har falt under, det samlede kapitalbehovet (Pilar 1 + Pilar 2 + samlet bufferkrav). I et slikt tilfelle må banken gi en forklaring på årsaken til utviklingen, samt presentere en handlingsplan for å øke kapitalnivået eller redusere risikonivået. Dersom Finanstilsynet vurderer det slik at presentert handlingsplan ikke er tilstrekkelig, kan Finanstilsynet i henhold til Finansforetaksloven kap 10 ([Link](#)) pålegge banken ulike begrensinger.

[Skriv her]

Ved utgangen av 2019 forholder Sandens Sparebank seg til følgende myndighetsbaserte kapitalkrav inkludert buffer:

Tabell 8 Kapitalkrav - inkludert buffer

Minstekrav - kap.krav	Krav 2019
Ren kjerne	15,0 %
Kjernekapital	16,5 %
Totalkapital	18,5 %

Det er viktig å understreke at myndighetsbaserte kapitalkrav, inkludert buffere ikke dekker bankens totale risikobilde. Bankens interne kapitalkrav gjenspeiler bankens totale risikobilde.

Kravene i tabellen over ble redusert med 1,5 prosentpoeng da motsyklisk buffer ble redusert fra 2,5% til 1% 13/3/2020 som tiltak i koronakrisen.

Videre er det fortsatt varslet en planlagt økning i systemrisikobuffer på 1,5prosentpoeng fordelt over tre 0,5 prosentpoengsøkninger i 2020-2022.

Del 1 av SMB rabatten ble innført 31/12/2019. Del to vil etter planen innføres i 2021 og dette vil ideelt redusere konsernets kapitalkrav.

Det kan forventes at alle disse endringene kan bli justert fremover som følge av dagens situasjon.

Tabellen under viser forventningene til banken ifølge kapitalprognosen.

Tabell 9 Forventet utvikling i.h.h.t. bankens kapitalplan

	2019	2020	2021	2022
Kapitalmål	15,70 %	14,40 %	14,90 %	15,40 %
Kapitalbehov	15,00 %	13,70 %	14,20 %	14,70 %
Kapital	17,40 %	16,40 %	17,30 %	17,30 %
Pilar I krav	13,5 %	12,5 %	13,0 %	13,50 %

Utviklingen i de ulike komponentene for kjernekapitalkrav, konsernets egenvurderte kapitalbehov- og mål frem mot 2021 gitt tilgjengelig info i skrivende stund.

Det er ikke forskuttert med noen antatte endringer, men kapitalnivåene er basert på vår forventete utvikling (som ikke er justert i 2020).

Figuren under viser en grafisk oppspaltning av de ulike delene av kapitalkravene bak ren kjernekapital.

I tillegg til minimumskravet har vi lagt på et antatt pilar II påslag fra Finanstilsynet hvert år som i sum gir kapitalbehovet.

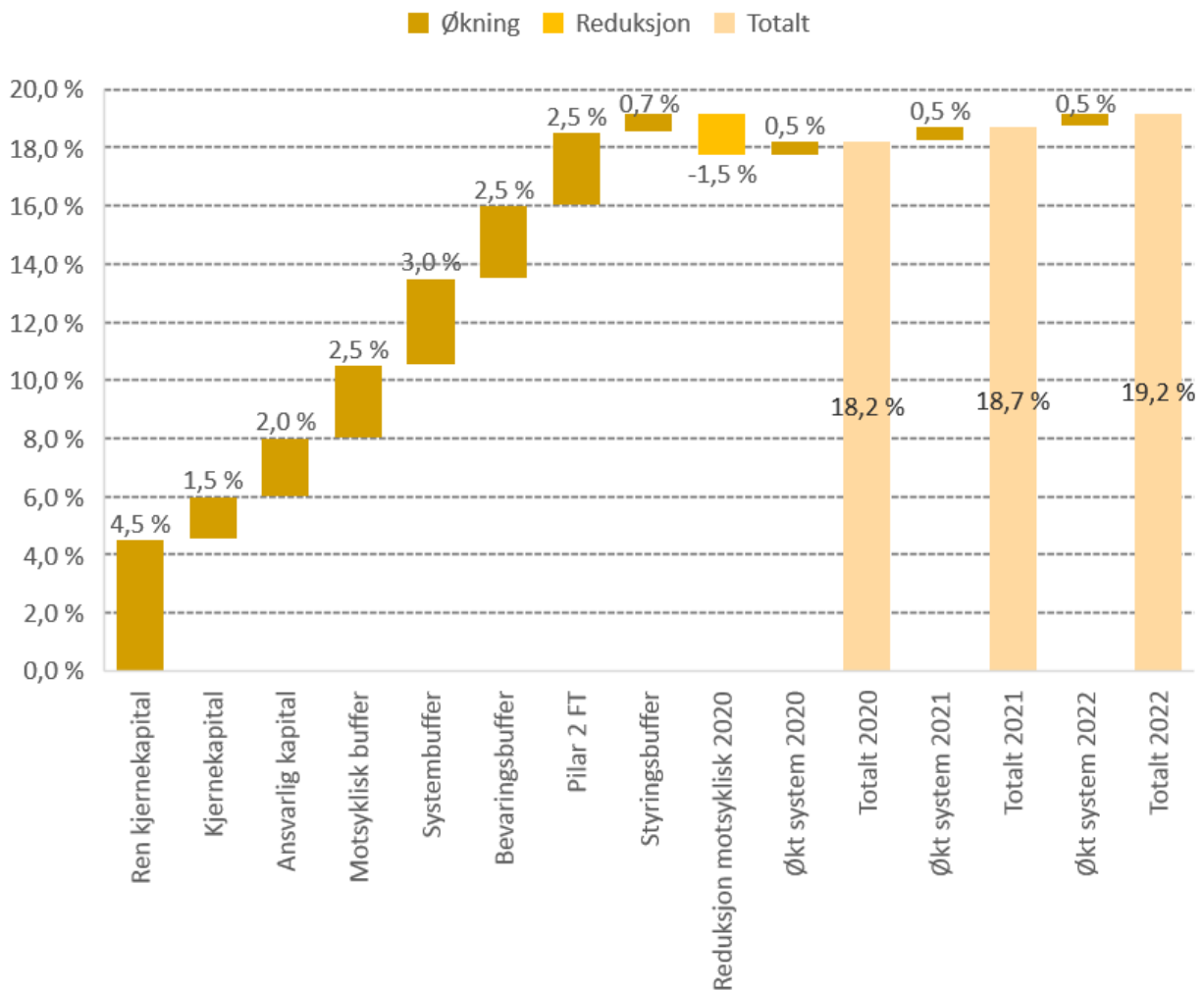
Oppå kapitalbehovet legges bankens interne styringsbuffer for å få det interne kapitalmålet.

Ifølge gjeldende kapitalplanen vil vi forvente å holde kapital som ligger over kapitalmålet i hvert år frem til 2022.

[Skriv her]

Figur 2 De ulike komponentene i kravet til ren kjernekapital

Pilar II påslag og styringsbuffer hhv. 2,5% og 0,7% hele perioden

4.2 Beregningsgrunnlag

Alle bankens eiendeler inngår i beregningsgrunnlaget for beregning av kapitaldekning.

Sandnes Sparebank bruker følgende metoder for utarbeidelse av beregningsgrunnlaget:

Tabell 10 Beregningsgrunnlag – metoder

Risiko	Metode iht Kapitalkravforskriften
Kreditrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden
CVA	Standardmetoden

4.2.1 Kreditrisiko

Sandnes Sparebank bruker standardmetoden for beregning av regulatorisk kapital for kreditrisiko. Nedskrivning for tap foretas i henhold til IFRS 9. En individuell nedskrivning foretas når det foreligger **objektive indikasjoner** for at et utlån har verdifall som følge av svekket kredittverdighet. Den individuelle nedskrivningen blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

[Skriv her]

Alle utlån som ansees som vesentlige blir vurdert individuelt for å se om det foreligger objektive bevis for verdifall. Det er ingen utfyllende lister over eksempler på objektive hendelser, men i all hovedsak dreier dette seg om kundespesifikke eller markedsrelaterte hendelser som har vesentlig innvirkning på kundens finansielle situasjon og fremtidig inntjening.

Enkeltutlån vurderes for nedskrivning dersom det foreligger objektive bevis for:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtale, endringer i rentesats eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling.

Det avgjørende for hvorvidt det skal foretas nedskrivning er hvorvidt tapshendelsen medfører at banken på måletidspunktet vurderer utlånets fremtidige kontantstrøm som lavere enn ved forrige måling.

4.2.2 Markedsrisiko

Sandnes Sparebank setter kun av en meget liten del av pilar I kapital for markedsrisiko idet banken har lite aksjeinvesteringer og styrt sett obligasjoner med flytende rente

4.2.3 Operasjonell risiko

Sandnes Sparebank benytter basismetoden ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko. Dette betyr at beregningsgrunnlaget består av gjennomsnittlig inntekt siste 3 år multiplisert med 12,5. Kapitalkravet utgjør 15 % av dette beregningsgrunnlaget. Det er konsernets samlede inntekter som benyttes ved beregning av kapitalbehovet. Konsernets totale inntekter defineres ut fra Kapitalkravforskriften § 42-1 ([Link](#)).

4.2.4 CVA (Credit Value Adjustments)

Som et resultat av erfaringene fra finanskrisen er det etablert et CVA element som inngår i bankenes totale beregningsgrunnlag. CVA-risiko er særskilt omtalt i Kapitalkravforskriften ([Link](#)).

Dette elementet skal dekke opp identifiserte svakheter i forbindelse med kapitalbehov for motparts- og oppgjørsrisiko knyttet til bankens beholdning av derivater. CVA tillegget skal sikre kapital for mark-to-market tap på forventet motpartseksposering. Sandnes Sparebank bruker standardiserte metoder for beregninger av kapitalkravet.

En detaljert oppstilling av beregning av beregningsgrunnlaget for Sandnes Sparebank ser slik ut:

4.2.5 Beregningsgrunnlag (detaljert)

Bankens kapitalkrav- og dekning er beregnet ut fra følgende beregningsgrunnlag per utgangen av 2019 i tabell 10 under:

[Skriv her]

Tabell 11 Detaljert beregningsgrunnlag

SSB Boligkreditt		Mor		Kapitalkrav	Konsern	
Grunnlag	Kapitalkrav	Grunnlag	Kapitalkrav		Grunnlag	Kapitalkrav
0	0	102.447	8.196	Lokale og regionale myndigheter	102.447	8.196
72.154	5.772	258.640	20.691	Institusjoner	88.814	7.105
0	0	1.378.376	110.270	Foretak	1.381.959	110.557
0	0	1.209.099	96.728	Massemarked	1.287.059	102.965
2.894.322	231.546	7.225.884	578.071	Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	10.128.683	810.295
0	0	193.725	15.498	Forfalte engasjement	193.725	15.498
75.320	6.026	204.511	16.361	Obligasjoner med fortrinnsrett	279.830	22.386
0	0	57.995	4.640	Andeler i verdipapirfond	57.995	4.640
0	0	587.170	46.974	Egenkapitalposisjoner	254.291	20.343
117.971	9.438	138.906	11.113	Øvrige	140.871	11.270
3.159.767	252.781	11.356.753	908.540	Beregningsgrunnlag for kreditt-, motparts, og forringelsesrisiko og for transaksjoner som ikke er avsluttet	13.915.675	1.113.254
137.877	11.030	1.009.322	80.746	Operasjonell risiko - basis metoden	1.123.764	89.901
49.359	3.949	15.271	1.222	Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko) - standardmetode	54.115	4.329
3.347.003	267.760	12.381.347	990.508	Sum	15.093.553	1.207.484

En mer detaljert gjennomgang av risikotypene som representerer kapitalkrav følger i egne seksjoner.

[Skriv her]

5 Styring og kontroll av risiko

5.1 Regelverk

Kapitalkravforskriften legger opp til at banken skal gi opplysninger omkring styring og kontroll av ulike risikoer.

Imidlertid er det banken selv som skal vurdere hvilket "nivå" offentliggjøring av slik informasjon skal ligge på. Som et hjelpemiddel velger vi å bruke Bank of International Settlement (BIS) sitt forslag om standardisering av offentliggjøring av finansiell informasjon ([Link](#)). Denne standarden er tilpasset IRB banker, men Sandnes Sparebank bruker standarden som et utgangspunkt for offentliggjøring av informasjon omkring styring og kontroll av vesentlige risikoer i banken.

Ettersom kredittrisiko er bankens hovedrisiko vil det innen dette området være mer utfyllende informasjon enn for andre risikogrupper.

Kreditteksponering i forhold til styrefastsatte mål har vært innenfor rammer siden forrige pilar III (31/12/2018):

Andel av konsernets utlån	Mål	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2019	30.09.2018
PMs andel av totale utlån	>65%	69,7 %	69,7 %	69,0 %	68,2 %	67,9 %	67,7 %
PM Balanses andel av totale PM utlån:	<= 7%	3,3 %	2,9 %	3,0 %	3,1 %	2,9 %	3,0 %
BM Oslo som andel av total BM	< = 15%	9,9 %	10,3 %	10,3 %	10,3 %	10,5 %	10,1 %

	Målsetting:	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2019	30.09.2018
Totale konsoliderte engasjement over 150mnOK	<= 1/3 av tot BM portefølje	17,7 %	16,0 %	21,6 %	16,7 %	18,3 %	18,2 %

Eiendomskonsentrasjon:	Målsetting:	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2019	30.09.2018
Mot store enkeltkunder/grupper innen næringseiendom		OK	OK	OK	OK	OK	OK
Næringskode 68000-68999+41200+41109		64,7 %	63,6 %	62,7 %	62,9 %	64,1 %	62,9 %
Næringskode 68000-68999		1	10	15	7	144	334
Innskuddsandel for borettslag (LTV)		OK	OK	OK	OK	OK	OK
For byggeprosjekter for bolig og næring skal andel forhåndssalg/utleie dekke prosjektets kostnad/betjene omsøkt langsiktig finansiering med tilstrekkelig sikkerhetsmargin		OK	OK	OK	OK	OK	OK

Hovedsatsningsområder:	Målsetting:	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2019	30.09.2018
Det lokale SMB markedet.	andel >50%	88 %	88 %	87 %	87 %	85 %	85 %
totalengasjement pr. ny kunde/kundegruppe	<mNOK100	29	10	27	139	144	334
	eksponeringer <mNOK50	29	22	22	22	22	35

Utsatte bransjer:	Mål:	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2019	30.09.2018
	<=3% av utlånsporteføljen i BM	1,2 %	1,4 %	2,8 %	2,8 %	2,5 %	2,9 %

Uønskete bransjer	Mål:	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2019	30.09.2018
	helst null, redusere	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

[Skriv her]

5.2 Vurdering av samlet kapitalbehov – ICAAP (Pilar II)

EU direktivet omtalt i kapittel 2 ([Link](#)) omhandler krav til bankers vurdering av kapitalbehov ut fra en totalvurdering av den enkelte banks totale risikoeksponering. Dette er også nedfelt i Finansforetaksloven §13-6 ([Link](#)). Dette innebærer at Sandnes Sparebank selv må vurdere sitt totale risikobilde samt vurdere bankens totale kapitalbehov i forhold til risikobildet.

ICAAP er bankens prosess for å vurdere sitt interne kapitalbehov. Kapitalbehovet vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Formålet med ICAAP er å oppnå en totaloversikt over bankens risikoområder, samt å ha et bevisst forhold til avveiningen mellom vurdert risikonivå og bankens egenkapital.

ICAAP er en kontinuerlig prosess som årlig blir oppsummert av styret. Det blir utarbeidet en rapport omkring risikovurderinger samt vurdering av eventuelle kapitalpåslag. Anser styret at noen risikoer er høyere enn ønskelig vil det bli tillagt et kapitalpåslag. Det vil også bli lagt til et kapitalpåslag dersom vurderingen av styring og kontroll ikke anses som tilfredsstillende for de ulike risikoene. Evaluering av risiko, vurdering av styring og kontroll samt estimering av kapitalbehov gjøres av bankens risikostyringsfunksjon i tett samarbeid med bankens ulike risiko-eiere. Inkludert i disse evalueringene er også eventuelle presiseringer i brev eller tilbakemelding etter tilsyn fra Finanstilsynet, samt rapporter fra gjennomførte internrevisjoner.

Rapport fra årlig risikovurdering, inkludert vurdering av kapitalpåslag oversendes Finanstilsynet. Finanstilsynet er gjennom Supervisory Review Evaluation Process (SERP) pålagt å evaluere både ICAAP-prosessen og resultatene i Sandnes Sparebank. Ut fra rundskriv 12/2016 er Sandnes Sparebank kategorisert i oppfølgingsgruppe 3, noe som innebærer at banken vil motta detaljert SREP vurdering med skriftlig tilbakemelding fra Finanstilsynet hvert tredje år.

Sandnes Sparebank har også en uavhengig gjennomgang av sin ICAAP prosess. Gjennomgangen er i 2019 gjennomført av KPMG. Hovedkonklusjon fra KPMG rapporten er som følger:

«Forelagt ICAAP-dokument er strukturert og oversiktlig. Det er vår vurdering at ICAAP-dokumentet er av tilfredsstillende kvalitet. Forelagt dokumentasjon viser at banken har identifisert og vurdert de mest vesentlige risikoene, samt foretatt beregninger i henhold til retningslinjer fra tilsynsmyndigheter. Basert på gjennomførte kontroller og analyse av mottatt dokumentasjon mener vi at det er gjennomført relevante vurderinger og beregninger for sentrale risikoområder. Vi anbefaler imidlertid at banken i større grad gjennomfører selvstendige vurderinger på enkelte sentrale områder.»

5.3 Scenarier for 2020

Et viktig aspekt i forhold til risikostyring er bankens arbeid med ulike scenarier 3 år frem i tid. Banken jobber jevnlig med å videreutvikle og vurdere ulike scenarier slik at banken til enhver tid har et klart syn på hvordan fremtiden ser ut. Sentralt i disse vurderingene er både interne og eksterne usikkerheter.

Etter at ulike scenarier er kartlagt, også med en intern vurdering av sannsynlighet for at de ulike scenarier inntreffer, vurderes også konsekvenser. Basert på omfang av vurdering av konsekvenser og sannsynlighet fastsettes mulige tiltak som skal gjennomføres.

5.4 Organisering av risikostyringsfunksjonen

Styring av risiko er et viktig aspekt ved driften av Sandnes Sparebank. Banken har en transparent organisasjonsstruktur med klar skille mellom avdelinger som tar risiko og avdeling som følger opp bankens risiko (risikostyring). Det er klart definerte ansvars- og myndighetsområder, og rapporteringslinjene er også klart definerte.

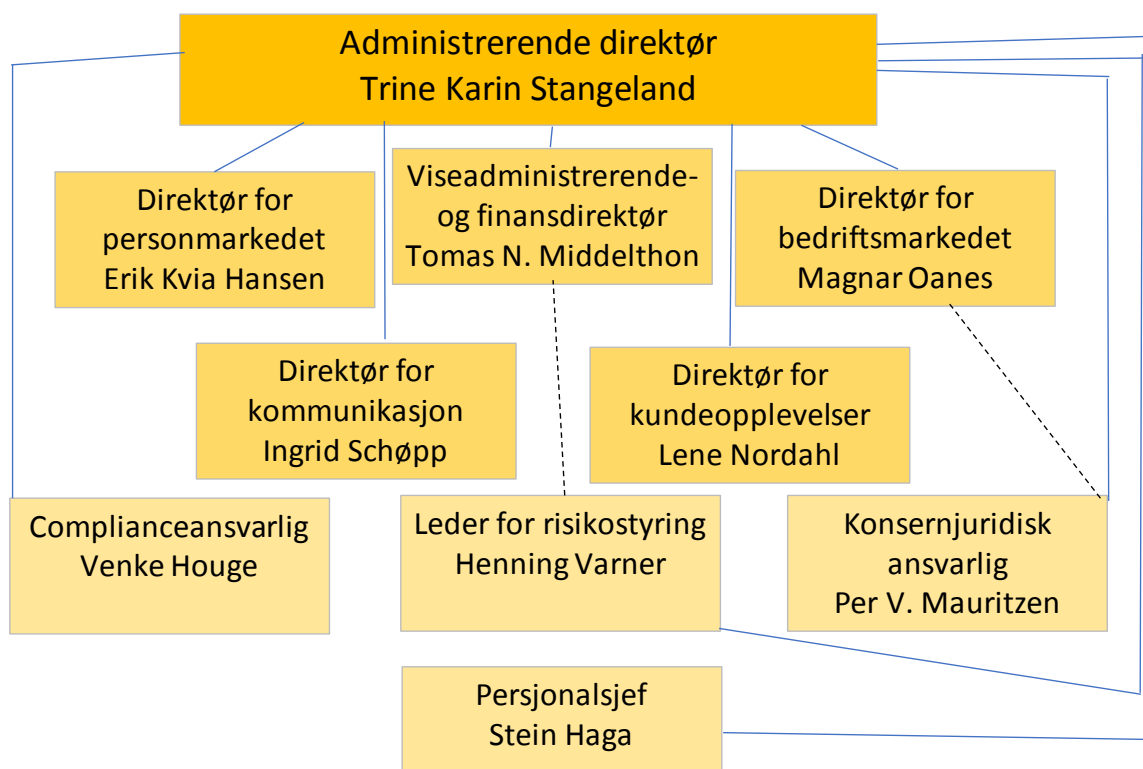
Det overordnede ansvaret for risikostyring ligger hos bankes styre, men det operasjonelle ansvaret ligger i bankens avdeling for risikostyring. Avdeling for risikostyring rapporterer til finansdirektør og dessuten uavhengig til styret.

Etablering av egen avdeling for risikostyring er blant annet med på å opprettholde et høyt fokus på risikostyring, samt å sikre informasjonsflyt mellom bankens "risikoeiere" og "kapitaleier".

Figuren på neste side viser organiseringen i Sandnes Sparebank.

[Skriv her]

Figur 3 Organisering av ledergruppe og uavhengige funksjoner.

Leder for risikostyring, konsernjuridisk ansvarlig og complianceansvarlig har i tillegg direkte Uvhengig rapportering til Styret. Styret har et eget Risikoutvalg der noen av styremedlemmene deltar. Dette utvalget behandler ofte saker av risiko- og complianceart i forkant av styrebehandling.

For å sikre eierskap til risikostyring inn mot styret har banken etablert et eget risikoutvalg. I henhold til Finansforetaksloven §13-6 ([Link](#)) og Kapitalkravforskriften § 47-4 ([Link](#)) forplikter bankene til å ha et eget risikoutvalg. Risikoutvalget skal ifølge gjeldende bestemmelser "forberede styrebehandlingen" i forbindelse med styrets vurdering av hvorvidt bankens styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang, men inneholder ingen videre informasjon omkring hvilke oppgaver eller funksjon utvalget skal ha.

Sandnes Sparebank har utarbeidet mandat for sitt risikoutvalg, men har i utarbeidelse av mandatet lagt til grunn de mer utfyllende bestemmelser som fremkommer i CRD IV. Bestemmelsene omkring risikoutvalg fremkommer i Direktivet Artikkel 76 punkt 3 ([Link](#)). I de tilfellene hvor oppgavene til risikoutvalget er overlappende med andre styreutvalg som CRD IV plikter banken å opprette (Revisjonsutvalg og Godtgjørelsesutvalg) blir oppgaven behandlet i disse utvalgene.

I tillegg til etablering av risikoutvalg har banken også fastsatt en egen risikokontrollfunksjon. Både Finanstilsynets modul for evaluering av overordnet styring og kontroll Prinsipp 15 ([Link](#)) og EBA retningslinjer omkring intern ledelse (GL44) ([Link](#)) fastslår at det i store og komplekse banker bør etableres en egen risikokontrollfunksjon for å overvåke de viktigste risikokategoriene banken reelt eller potensielt står overfor. Kapitalkravforskriften § 47-3 krever imidlertid at banken, fra 30.09.14 skal ha en uavhengig risikokontrollfunksjon ([Link](#)). Styret i Sandnes Sparebank har tillagt risikostyringsfunksjonen til Leder for risikostyring, CRO. Dette innebærer blant annet at denne kan rapportere eller varsle direkte til styret dersom han anser at styret ikke får tilstrekkelig informasjon om vesentlige risikoer gjennom alminnelig rapportering. For å sikre en uavhengig risikokontrollfunksjon som informasjonsflyt innebærer dette også at leder for risikostyringsfunksjonen ikke kan avsettes uten samtykke fra styret.

Gjennomføring av internrevisjon i Sandnes Sparebank setter bankens styre i stand til å vurdere om den interne kontrollen i banken er tilpasset bankens virksomhet, og om den fungerer målrettet og effektiv. Internrevisjonen har vært utført av KPMG siden 01.01.2019.

[Skriv her]

5.5 Kredittrisiko

5.5.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko

Det ligger i alle sparebankers forretningsmodeller å ta kredittrisiko. Både utlånsvirksomhet og minimumskrav til likviditet er kilder til kredittrisiko.

Det er to hovedkilder til kredittrisiko for Sandnes Sparebank:

1. Utlån til kunder (inkludert utstedelse av garanti)
2. Plassering av overskuddslikviditet

Sandnes Sparebanks forretningsmodell tilsier en moderat til lav kredittrisiko. Fokus på utlån og utstedelse av garantier ligger på finansiering av boliglån til privatkunder samt finansiering av små og mellomstore lokale bedrifter. Fokus fra bankens side ligger på betjeningsevne, betjeningsvilje og sikkerhetsdekning. Banken har definert bransjer og typer kunder som en skal være "forsiktig" med å gi kreditt, og det er også tett oppfølging av eksisterende kunder.

I forhold til plassering av overskuddslikviditet har banken krav til både tilfredsstillende rating, bransje og gjenværende løpetid.

5.5.2 Utlån til kunder

Overordnet kredittrisiko styres gjennom kredittpolicy og kredittstrategi. Bankens **kredittpolicy** legger overordnede føringer for finansiering av enkeltengasjement. **Kredittstrategi** inneholder rammer og mål tilknyttet eksponeringer for å sikre at kredittrisiko holdes innen ønsket nivå.

Overholdelse av rammer og oppnåelse av mål rapporteres til ledergruppen og risikoutvalg, mens det i tillegg utarbeides omfattende rapporter til styret.

Klare definerte kredittprosesser er viktig for å sikre god kredittbehandling. Banken har klart definerte kredittprosesser som er beskrevet i en egen del av bankens intranett hvor samtlige prosesser, rutiner og arbeidsbeskrivelser blir visualisert. Det har vært fokus på dokumentasjon av kundeprosesser.

Prosessoversikten gir en klar og konsis oversikt over typer produkter og tjenester til henholdsvis privatkunder og bedriftsmarkedskunder. Kredittvurdering av kunden er et sentralt tema:

Innenfor hvert punkt kan saksbehandler klikke seg inn for å se detaljer prosessbeskrivelse. I tillegg til å redusere kredittrisiko er dette også med på å redusere sannsynligheten for operasjonelle feil. Med en gang endringer vedtas i bankens overordnede strategier som er relevante for en arbeidsprosess (f.eks. ved oppdatering av styrets strategi- og policy for kredittrisiko i banken), oppdateres dette i det nevnte prosesssystemet.

Sandnes Sparebank er organisert slik at mulighet til å påføre banken kredittrisiko ligger egne avdelinger. Det er egne avdelinger for utlån til privatmarkedet, bedriftsmarked og plassering av likviditet:

Kredittrisiko tilknyttet utlånsvirksomhet styres på et overordnet nivå gjennom bankens årlige styregodkjente kredittpolicy- og strategi. Overholdelse av rammer og oppnåelse av mål rapporteres fra bankens risikofunksjon til ledergruppe og styret jevnlig.

Det er i tillegg egne avdelinger for kreditt og analyse både under privatmarked og bedriftsmarked. Kreditt og analyse for privatmarked utfører følgende oppgaver:

- Kontroll og kvalitetssikring av grunnlagsnotater
- Dokumentasjon av inntekt
- Vurdering av sikkerhet
- Kontroll i henhold til kredittnotat

Kreditt og analyse for bedriftsmarked gjør blant annet følgende oppgaver:

- Kontrollerer at alt er korrigert riktig i henhold til kredittsak
- Produsere lånedokumenter
- Registrere og følge opp eventuelle Covenants.

[Skriv her]

5.5.3 Plassering av overskuddslikviditet

Plassering av overskuddslikviditet er en del styring av likviditetsrisiko, men inneholder også elementer av kredittrisiko. Kredittrisiko fremkommer i situasjoner hvor utsteder av obligasjoner og sertifikater ikke er i stand til å tilbakebetale hele eller deler av verdipapiret det er investert i.

For å regulere kredittrisikoen er det satt krav til tilfredsstillende rating på papirer banken investerer i, samt maksimal størrelse på samlet spreadrisiko på plasseringene.

5.5.4 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer

Kredittrisiko inngår i kvartalsrapportering til bankens styre. I tillegg utarbeides risikorapporter til bankens ledergruppe og risikoutvalget. I forbindelse med rapportering av kredittrisiko brukes blant annet bankens modeller for vurdering av sannsynlighet for mislighold (PD). Kombinasjon med PD og sikkerhetsdekning i engasjementene definerer ulike risikoklasser som engasjementene kategoriseres i. Utviklingen i disse klassene (migrering) følges tett opp. For både næringslivs engasjement og privat engasjement følges porteføljen opp månedlig.

I forhold til plassering av overskuddslikviditet inngår eksponeringen både i kvartalsvis rapportering til styret, og månedlig rapportering til ledergruppe og risikoutvalg.

5.5.5 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse

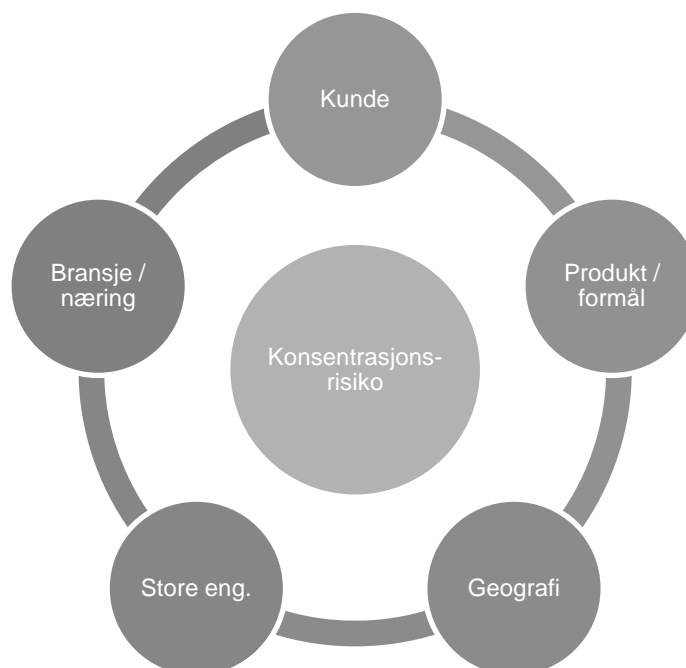
Effektiv oppfølging av løpende engasjement innebærer mulighet til identifisering av problemer så tidlig som mulig å gjennomføre tiltak som reduserer tapspotensialet. En kontinuerlig og systematisk overvåking av engasjementenes utvikling er et av de viktigste trekkene for å begrense bankens tap. Sandnes Sparebank følger opp tidlige signaler om svekket "økonomisk helse" av eksponeringer gjennom en tett og strukturert oppfølging. All aktivitet loggføres i bankens CRM system.

Kunder eller eksponeringer som defineres som tapsutsatte eller misligholdte skal underlegges spesiell overvåking og følges opp gjennom bankens spes eng gruppe.

5.5.6 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er et element av den samlede kredittrisikoen, og oppstår dersom det foreligger overrepresentasjon gjennom ulike elementer:

Figur 4 Elementer i konsentrasjonsrisiko

5.5.6.1 Kunde

Historiske tapsdata viser at isolert sett vil en forholdsmessig større eksponering mot NL segmentet i forhold til PM segmentet gi større tap. Konsernet har retningslinjer for hvordan fordelingen mellom disse to porteføljene skal være for å forhindre konsentrasjonsrisiko ut fra et kundeperspektiv. Ved utgangen av 2019 var andelen PM om lag 65% av total utlånsportefølje.

[Skriv her]

5.5.6.2 Produkt og formål

Dersom banken har en stor andel lån knyttet til spesialprodukter eller spesielle formål kan det også implisere konsentrasjonsrisiko. Dette kan for eksempel være stor andel verdipapirisering eller stort volum av oppkjøpsfinansiering målt som andel av samlet eksponering. Ved utgangen av 2019 har konsernet ingen slik konsentrasjonsrisiko.

5.5.6.3 Geografisk fordeling

Alle norske sparebanker er eksponert mot en geografisk konsentrasjon ved at bankene er lokal (eller regionalt) forankret. Konsernet har imidlertid en viss geografisk diversifisering gjennom en opptil 20% av utlånene kan ligge utenfor bankens satsningsområder (Rogaland og Stor-Oslo)

5.5.6.4 Store engasjementer

Konsernets eksponering mot store engasjementer skal være begrenset. Store engasjementer defineres ut fra størrelsen på engasjementet i forhold til ansvarlig kapital. Dette sikres gjennom fastsatte grenser på hvor stor andel av engasjementene som kan overstige 10 % av ansvarlig kapital. Banken har de siste årene hatt fokus på å bygge ned eksponering mot store engasjementer.

5.5.6.5 Bransje eller næring

Eksponering mot volatile bransjer og næringsfordelt eksponering kan være en vesentlig bidragsyter til konsentrasjonsrisiko. Konsernet har definert hvilke bransjer de anser som å være spesielt utsatte, og basert på denne definisjonen har konsernet ikke noe konsentrasjonsrisiko ut mot volatile bransjer.

Når det gjelder konsentrasjon i eksponeringen mot enkelt næringer vil dette, ved konjunkturtilbakeslag eller markedsmessige forverringer i enkeltbransjer, medføre økt risiko. Konsernet har, og har historisk sett hatt, en ikke ubetydelig eksponering mot næringseiendomssegmentet. Konsernet har etablerte rammer for denne eksponeringen.

5.6 Markedsrisiko

5.6.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko

Bankens potensielle eksponering mot markedsrisiko knytter seg til valutarisiko, renterisiko og investeringer. Disse ulike risikoene blir omtalt mer i detalj under.

Bankens valutaeksponering følges opp daglig. Eksponeringen består i all hovedsak av egne posisjoner innenfor fastsatte rammer. Sandnes Sparebank har etter vårt syn lav valutarisiko.

I forhold til renterisiko så følges denne opp daglig, men rapporters ukentlig. Renterisiko er definert gjennom eksponeringsrammer som følge av renteendringer på 2 %. Etter vårt syn har Sandnes Sparebank lav renterisiko.

Lavere markedsrenter vil senke bankens innlånskostnader, men også presse utlånsrentene ned. Over 50% av bankens finansiering kommer fra kundeinnskudd med 6 ukers varslingsfrist dersom rentene skal settes ned. I de siste ukene har koronakrisen gitt et press på bankene om å sette ned utlånsrentene for å hjelpe bedrifter med fortsatt finansiering på gunstigst mulig måte for å holde hjulene i gang. Siden innskuddsrentene ikke kan settes ned før etter 6 uker og NIBOR rentene inneholder betydelige kredittpåslag for tiden, mye importert fra USA, betyr det at banken ikke kan finansiere seg selv på nivåer med styringsrenten. Dermed hjelper ikke Norges Banks rentenedsettelse direkte på bankens finansiering og rentemarginen vil i slike situasjonen være under press.

I forhold til investeringer så har banken markedsrisiko som følge av endringer i markedskurser på investeringene som regnskapsføres til virkelig verdi. Totalt vurderes Sandnes Sparebank sin markedsrisiko som følge av investeringer som lav.

5.6.2 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer

Markedsrisiko inngår i rapport til styret og månedlig rapport til ledergruppe og risikoutvalg. I forhold til målesystemer bruker konsernet nå en modul fra SAS Institute til å styre renterisiko. Modulen gjør at banken kan styre renterisikoen på et detaljert nivå. I løpet av 2020 vil banken skifte til OPICS og har deltatt i styringsgruppen sammen med flere andre banker for å implementere dette systemet i.h.h.t. kommende CRD V krav.

5.6.3 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse

Markedsrisiko følges kontinuerlig opp av banken.

[Skriv her]

5.7 Operasjonell risiko

5.7.1 Oppfølging av hendelser

Sandnes Sparebank har i samarbeid med ekstern leverandør utarbeidet og implementert web basert meldingssystem for avvik og uønskede hendelser samt en tiltaksdatabase. Formålet er å sørge for at uønskede hendelser meldes og behandles for å ivareta de involverte, samt forebygge lignende hendelser. Et register over uønskede hendelser og avvik er et meget godt beslutningsgrunnlag for forbedringstiltak. På hovedsiden på bankens intranett er det en lett synlig knapp for «meld hendelse» og disse meldingene går direkte til risikoansvarlig-, complianceansvarlig- samt juridisk ansvarlig i konsernet samt til melderens nærmeste overordnede. Det meldes stadig hendelser og bankens risikokultur bygger opp om at det skal være lav terskel for å melde hendelser og at man motvirker at enkeltmedarbeiderne bare ser nedside ved å rapportere. Det ses tvert om på som positivt å bidra til å ta tak i forbedringer. Den lave graden av gjentakende feil av samme type eller av særlig alvorlighet tyder på at systemet fungerer. Det er også flere eksempler på at en ser medarbeidere melder hendelser av lav betydning for å «være sikker». Dette ser vi på som positivt.

Løsningen innebærer at følgende områder kan rapporteres inn:

Tabell 12 Uønskede hendelser

Definerte uønskede hendelser
Feil som medfører eller kunne medført tap eller merkostnad
Brudd på fullmakter, rutiner og retningslinjer
Hendelser som påvirker helse, miljø eller sikkerhet negativt

Hendelser blir rapportert til styret minst kvartalsvis.

6 Opplysninger om ulike risikokategorier

6.1 Generelt om kredittrisiko

6.1.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Et engasjement vurderes som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er dekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Sandnes Sparebank har en egen prosess for å vurdere individuelle tapsnedskrivninger på engasjement hvor det er indentifisert *potensielt* verdifall. Et utlån eller en gruppe av utlån har potensielt verdifall dersom det foreligger *objektive bevis* på at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av utlån, og den tapshendelsen reduserer utlånets forventede fremtidige kontantstrøm. Det er i realiteten ingen utfyllende liste over eksempler på objektive hendelser, men i all hovedsak dreier dette seg om kundespesifikke eller markedsrelaterte hendelser som har vesentlig påvirket kundens finansielle situasjon og fremtidige inntjening.

Eksempler på objektive bevis:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalt endring i rentesats eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debitoren blir tatt under konkursbehandling

Det som er avgjørende for om det skal foretas nedskrivning for verdifall på et utlån, er hvorvidt en tapshendelse medfører at Sandnes Sparebank på måletidspunktet vurderer utlånets fremtidige kontantstrømmer som lavere enn ved forrige måling.

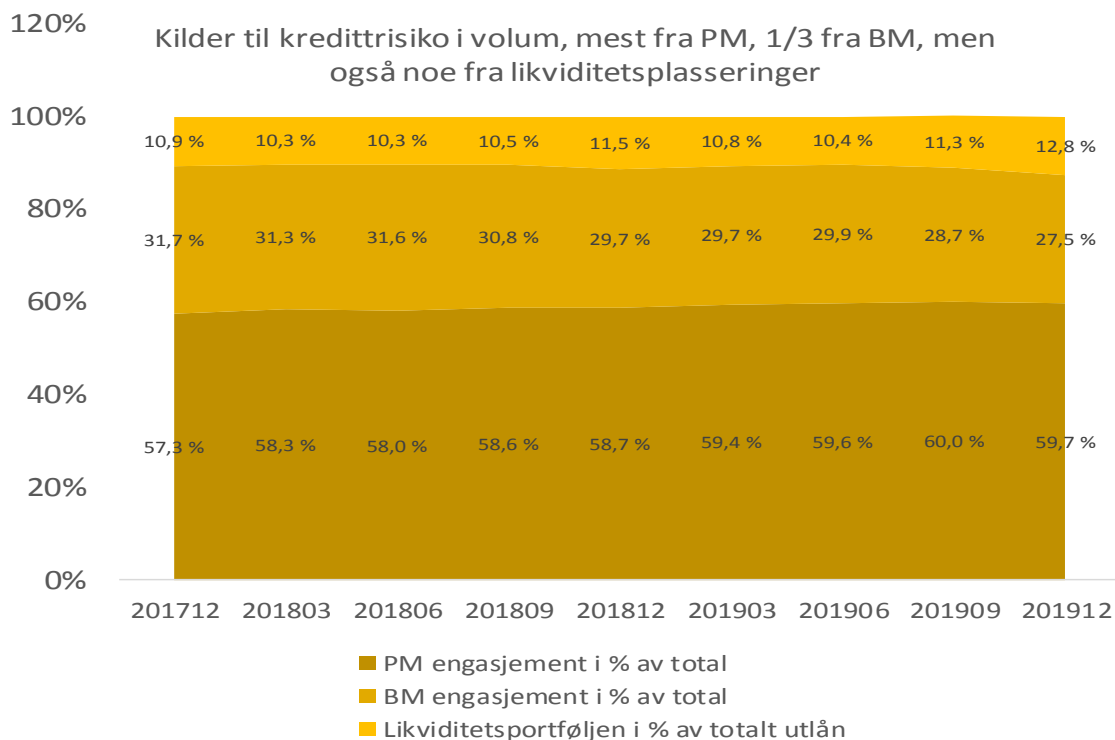
Engasjementer som defineres som tapsutsatte eller som er misligholdt underlegges spesiell overvåking, og følges opp gjennom bankens spesialengasjementsgruppe. Denne gruppen møtes jevnlig for å følge opp tiltak mot ekstra tapsutsatte engasjementer og bankens leder for risiko, finansdirektør, bedriftsmarkedsdirektør, kredittsjefen for bedriftsmarked og konsernjuridisk ansvarlig utgjør gruppen.

[Skriv her]

6.1.2 Fordeling av engasjement

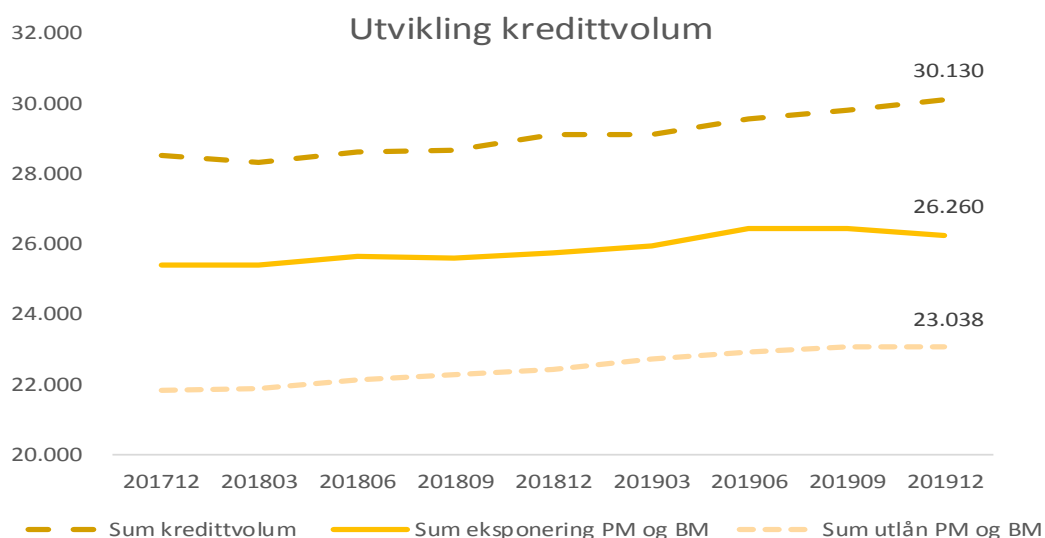
Kredittrisiko er hovedrisikokategorien for Sandnes Sparebank. Konsernet påtar seg kredittrisiko siden både personkunder og bedriftskunder kan misligholde lån. Det er også kredittrisiko ved at motpartene vi gjør likviditetsplasseringer med kan misligholde. I volum så utgjør personmarkedet 60% og bedriftsutlån 30%. Krav til likviditet som medfører at vi må holde, og dermed plassere denne, utgjør om lag 10% av totalvolumet. Oversikten over baserer seg på eksponering for utlån og markedsverdi på obligasjoner. Plasseringer i obligasjons- og pengemarkedsfond utgjør kun en meget liten andel og er utelatt. Utviklingen av konsernets forvaltningskapital fordelt på utlånsvolum i personmarked- og bedriftsmarked samt likviditetsplasseringer er vist under:

Figur 5 Volumandeler

Grafikken under viser utviklingen i-, og forskjellen mellom utlån og total eksponering. Utlån er rene trukne lån i PM og BM. Eksponering er i tillegg ubenyttede rammer, lånetilsagn og bevilgninger. Kredittvolum totalt er summen av eksponering i PM og BM samt likviditetsporteføljen.

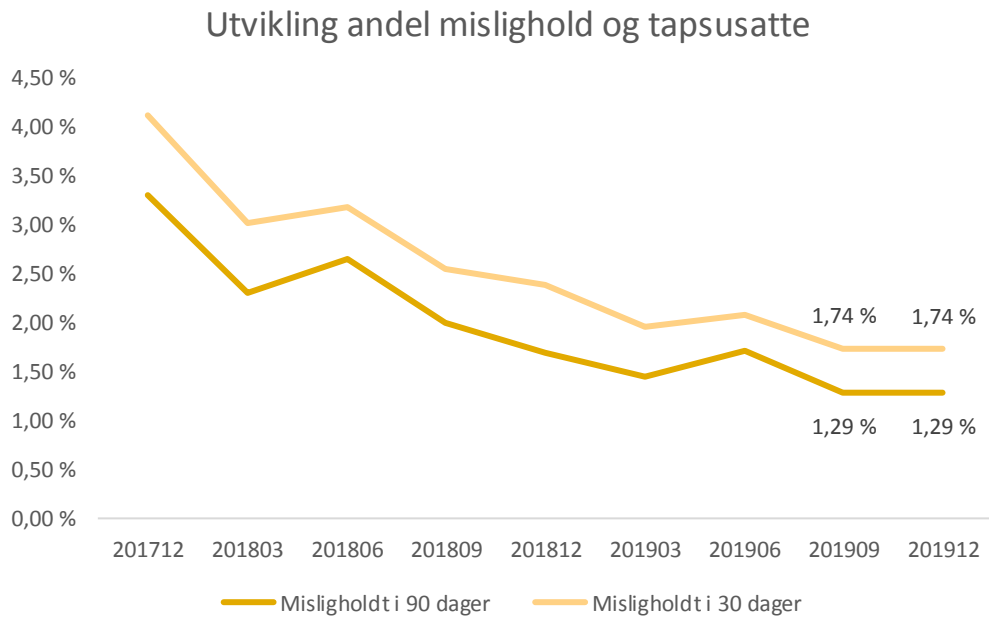
Figur 6 Utvikling i utlån og totale engasjementer

[Skriv her]

Andel misligholdte (90d) og tapsutsatte (30d) lån har sunket siste to år som grafikken under viser:

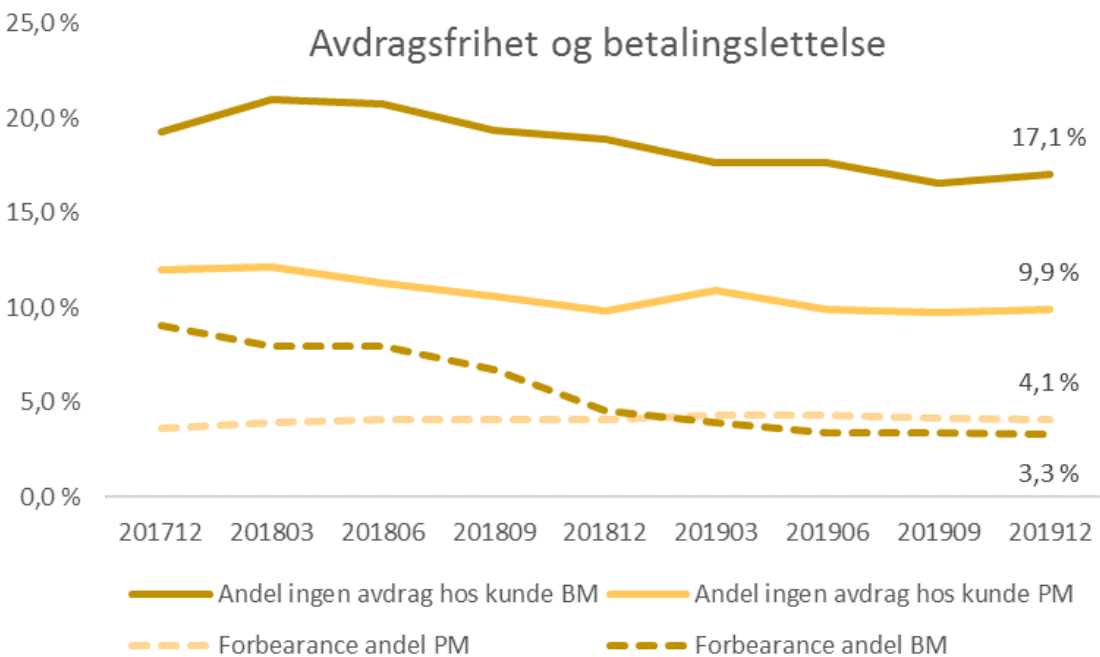
Figur 7 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Kapitalkravforskriften har ikke noen klar definisjon på ulike engasjement typer, men konsernet skiller mellom balanseførte og ikke-balanseførte eksponeringer.

Andelen avdragsfrie lån (inkluderer de beste kontobetingelsene som gir rammelån med mulighet til avdragsfrihet uten særskilt søknad og vurdering) har sunket siste to år. Også andelen kunder som har forbearcemarkering (nødvendig avdragsfrihet innvilget etter vurdering om at kunden vil misligholde med betydelig sannsynlighet ellers) har sunket.

Figur 8 Avdragsfrihet og forbearanceutvikling

Nivået på forbearance har holdt seg stabilt siste to år i PM og siste år i BM. Det er 17 kunder i BM og i underkant av 40 i PM (der en alene står for 18,6 millioner) som er i forbearance. Utvikling av andel med Forbearance er

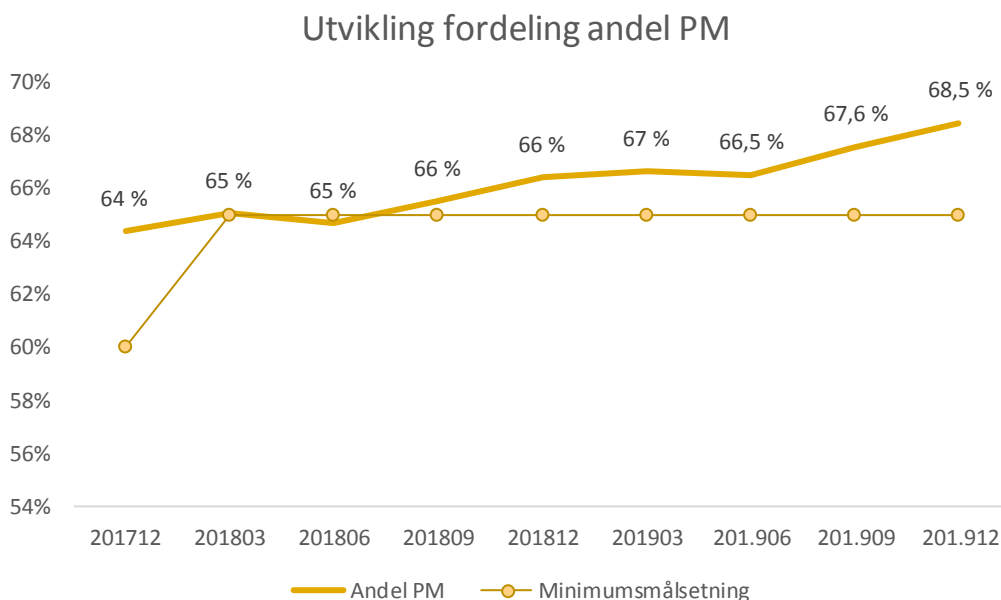
[Skriv her]

viktig da dette er kunder som uten avdragsfrihet ikke vil kunne overholde sine forpliktelser. Andelen kunder i forbearance inngår også i myndighetsrapporteringen Finrep.

Utlån til PM har historisk sett vært forbundet med lavere risiko enn utlån til BM, noe som også gjenspeiler seg gjennom generelt lavere krav til risikovekt til PM engasjement i.f.t. BM engasjement (35 % / 75 % vs. 100 %).

Styret hevet i 2018 målsetningen fra 60% til 65% og til 2/33 i februar 2020. Andelen har tikkert jevnt oppover. De fleste personmarkedslån er relativt enkle, men også med lavere marginer. En ytterligere økning vil spesielt være avhengig av innfrielse i BM og vil utfordre inntjeningen.

Figur 9 Andel av totale utlån til personkunder

Tabell 13 Samlet engasjement pr eng. type

Balanseposter	31.12.2019	31.12.2018	Gjennomsnitt
Utlån til og fordringer til kredittinstitusjoner	570.160	645.955	608.058
Utlån til kunder	22.878.009	22.214.446	22.546.228
Beholdning obligasjoner og sertifikater	3.857.560	3.660.633	3.759.097
Derivater (positiv mtm)	112.759	150.356	131.558
Aksjer	295.432	203.148	249.290
Finansielle instrumenter med verdiendring over utvidet resultat	258.417	255.414	256.916
Ikke balanseførte poster			
Ubenyttede trekkfasiliteter	2.708.848	2.631.246	2.670.047
Garantier	512.689	607.527	560.108
Sum	31.193.874	30.368.725	30.781.300

Samlet engasjement fordelt på bransjer (kun utlån til kunder, garantier og ubenyttet kreditt):

[Skriv her]

Tabell 14 Samlet engasjement fordelt på bransjer

Kundegrupper	Utlån	Garantier	Ubenyttede trekkfasiliteter	Sum
Jord- og skogbruk	506.285	905	58.510	565.701
Fiske og fangst	6.563	0	200	6.763
Bygge- og anleggsvirksomhet	1.123.073	264.967	193.453	1.581.493
Industri	206.319	43.787	31.755	281.861
Olje og energi	30.294	2.650	58.333	91.277
Varehandel	224.619	64.990	54.921	344.530
Hotell- og restaurantdrift	60.914	12.874	3.720	77.508
Transport og lagring	48.016	9.613	12.088	69.718
Offentlig og privat tjenesteyting	778.901	87.326	230.703	1.096.930
Eiendomsdrift	3.842.094	25.755	115.762	3.983.611
Andre kundegrupper	88	0	0	88
Personkunder	16.189.868	3.344	1.953.687	18.146.898
Sum brutto engasjement	23.017.035	516.211	2.713.133	26.246.378
Nedskrivninger og verdjusteringer	-139.026	-3.522	-4.285	-146.833
Sum netto engasjement	22.878.009	512.689	2.708.848	26.099.545

Engasjement fordelt på signifikante geografiske områder:

Tabell 15 Samlet engasjement fordelt på vesentlige geografiske områder

	Rogaland	Oslo /Akershus	Andre fylker	Utlandet	Sum
Utlån	18.605.479	3.098.905	1.240.902	71.749	23.017.035
Garantier	401.258	80.425	34.528	0	516.211
Ubenyttede trekkfasiliteter	2.353.398	275.869	70.784	13.082	2.713.133
Sum brutto engasjement					26.246.378

Det er bankens klare oppfatning at en viss geografiske diversifisering er positiv.

[Skriv her]

6.1.3 Brutto nedskrevne engasjementer

Tabell 16 Brutto individuelt nedskrevne engasjementer

	Brutto nedskrevne engasjement
Sum pr 31.12.18	390.073
Jord- og skogbruk	7.792
Fiske og fangst	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	19.895
Industri	31.060
Olje og energi	16.964
Varehandel	5.649
Hotell- og restaurantdrift	1.500
Transport og lagring	0
Offentlig og privat tjenesteyting	32.402
Eiendomsdrift	52.864
Andre kundegrupper	0
Personkunder	112.803
Misligholdte engasjement uten steg 3 nedskrivning	16.151
Sum pr 31.12.19	297.080

Det har i løpet av 2019 vært en nedgang i omfang av engasjement med individuell nedskrivning (steg 3). Omfanget av engasjement med individuell nedskrivning knytter seg i all hovedsak til næringslivskunder innen eiendomsdrift, tjenesteyting og industri samt personkunder.

Steg 3 nedskrivninger per bransje er tilsvarende redusert gjennom 2019. Nedskrivningene fordeler seg på ulike bransjer, men med en særlig vekt på eiendomsdrift, olje & energi, industri og personkunder:

Tabell 17 Steg 3 nedskrivninger

Sum Steg 3 nedskrivninger pr 31.12.18	156.704
Jord- og skogbruk	5.000
Fiske og fangst	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	4.900
Industri	13.900
Olje og energi	16.850
Varehandel	2.330
Hotell- og restaurantdrift	0
Transport og lagring	126
Offentlig og privat tjenesteyting	9.469
Eiendomsdrift	14.400
Andre kundegrupper	0
Personkunder	13.329
Sum Steg 3 nedskrivninger pr 31.12.19	80.305

[Skriv her]

Steg 3 nedskrivninger utgjør per 31.12.19 Mnok 80, en reduksjon fra Mnok 157 per 31.12.18.

Resultatførte endringer som følge av tap på utlån og garantier utgjorde Mnok 13,5 i 2019.

Tabell 18 Resultatførte endringer nedskrivninger

Resultatførte endringer	Utlån og garantier
Periodens endring i steg 3 nedskrivninger	-76.399
Periodens endring i steg 1 & 2 nedskrivninger	-19.123
Konstaterte tap mot tidligere nedskrivninger	109.938
Konstaterte tap uten tidligere nedskrivninger	2.477
Inngått på tidligere konstaterte tap	-3.422
Resultatført tap 2019	13.471

[Skriv her]

6.2 Markedsrisiko

Bankens markedsrisiko begrenser seg i hovedsak til tre kilder

1. Renterisiko (både mot generelle rentekurver og kredittspreadrisiko)
2. Valutarisiko
3. Investeringer

Sandnes Sparebank har begrenset mulighet til å ta eksponering mot markedsrisiko. Styret fastsetter årlig eksponering for markedsrisiko.

6.2.1 Renterisiko

Som følge av bruk av fastrente både på utlåns- og innlånsiden har banken renterisiko som følge av endringer i rentenivået i markedet. Renterisiko måles ut fra vurderinger i markedsverdier som følge av et renteskift på 2 %.

Det er egne rammer for renterisiko på konsernnivå, samt egne rammer for morbank og SSB Boligkreditt. Sandnes Sparebank styrer sin renterisiko etter en ramme på konsernnivå på Mnok 21, fordelt på Mnok 15 for morbank og Mnok 6 for SSB Boligkreditt.

Ved utgangen av 2019 styres bankens renterisiko innenfor totale fastsatte ramme med god margin:

Tabell 19 Renterisiko (Konsern, kun banken samt boligkredittselskapet)

Renterisiko							
Maksimal netto renteeksponering (mNOK)							
<i>(eksponering av eiendeler - eksponering av gjeld)</i>							
ved parallellforskyvning av rentekurve med 2pp							
	Ramme (mNOK)	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
Konsemet	21	5,8	6,2	3,4	4,8	1,9	-1,0
Banken	15	5,7	6,2	3,4	4,8	1,9	-1,0
Boligkreditten	6	0,1	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
innenfor hvert tidsrom, se under, maks ekspo:							
Konsemet							
3m-1år	3,75	9,07	3,06	5,99	8,76	-0,65	-0,55
1-3år	3,75	3,51	1,83	2,44	1,61	-0,19	-0,41
3-5år	3,75	1,43	1,83	-1,18	0,30	0,65	0,07
>5år	3,75	0,86	2,50	2,11	2,86	1,46	-0,63
Banken							
3m-1år	3,75	5,45	3,05	5,93	6,57	-6,25	13,57
1-3år	3,75	3,42	1,83	2,44	1,61	-0,19	-0,41
3-5år	3,75	1,43	1,83	-1,18	0,30	0,66	0,07
>5år	3,75	0,86	2,50	2,11	2,86	1,46	-0,63
Likvide eiendeler							
Likviditetsporteføljen:							
Mål		31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
Minimumsandel av nivå 1*+nivå 2** papirer	50 %	90,88 %	99,05 %	101,92 %	82,67 %	336,59 %	112,26 %
	Ramme (mNOK)	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
MTM (mark to market) porteføljen		97,78 %	97,45 %	99,01 %	99,12 %	99,37 %	99,24 %
HTM (hold to maturity) porteføljen	20 %	2,22 %	2,55 %	0,99 %	0,88 %	0,63 %	0,76 %
HTM (hold to maturity) porteføljen, maks (mNOK)	600	85	85	30	30	23	23
Maks innskudd per oppgjørsbank (mNOK)	1000	15,8	9,6	21,5	100,0	100,0	5,2

Bankens renterisiko er å anse som lav. Markeds- og likviditetsporteføljens følsomhet for stresstest i.f.h.t. satte rammer er OK. Brudd på ramme for 3M-1Å som oppstår denne måned kommer av at vi låser rentene på 3 måneder. Ser vi bak i tid er dette noe som oppleves ofte ettersom vi ruller rundt hver andre dag.

Snittløpetid på likviditets- og markedsporteføljen, minimumsrating på motparter og at handler er i.h.h.t. regelverk inkl. sikring har vært i henhold til krav gjennom året:

Tabell 20 Etterlevelse av løpetid, motparts krav, avtaler og sikring

	Ramme (mNOK)	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
Snitt løpetid på likviditetsporteføljen, maks år	3	1,87	2,18	2,19	2,28	1,85	2,05
Snitt løpetid på markedsporteføljen maks, år	3	2,80	2,60	2,80	2,80	2,80	2,80
Minimumsrating på motparter fra anerkj. byrå	A	OK	OK	OK	OK	OK	OK
Skal foreligge CSA avtale med alle motparter		OK	OK	OK	OK	OK	OK
Handler følger regelverket for EMIR		OK	OK	OK	OK	OK	OK

[Skriv her]

6.2.2 Valutarisiko

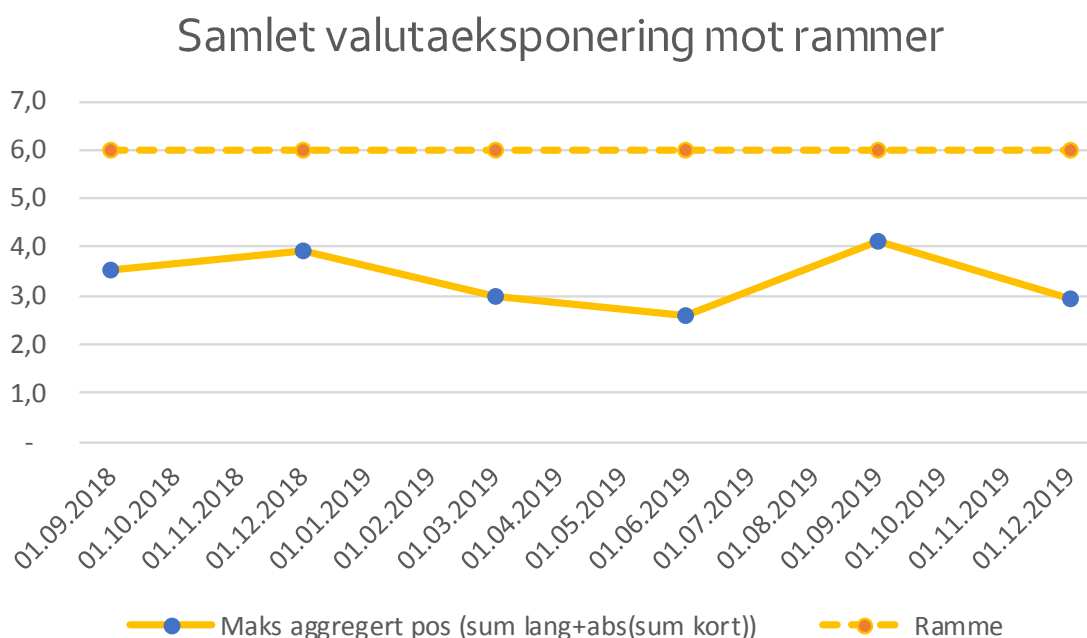
Sandnes Sparebank har fastsatte rammer for valutaeksponering. Rammene er knyttet opp mot maksimal eksponering mot utenlandsk valuta målt i NOK, men fastsatte rammer inkluderer også begrensninger på hvilke valutaer Sandnes Sparebank kan ha eksponering mot.

Sandnes Sparebank påtar seg valutarisiko i hovedsak gjennom innskudd i valuta fra kunder og egne innskudd i utenlandsk valuta. I tillegg kommer en ubetydelig kontantbeholdning av valuta i enkelte minibanker.

Sandnes Sparebank har også en egen portefølje utlån som er utstedt i valuta. Ettersom hele denne porteføljen er sikret med valutaderivater er valutarisikoen for banken for kundenes valutalån begrenset.

Figuren under viser utviklingen av konsernets valutaeksponering i forhold til styrets rammer:

Figur 10 Samlet valutaeksponering i forhold til satte rammer

Styrets ramme på motverdien av 6 millioner kroner i aggregert valutaeksponering har ikke vært brutt den siste tiden frem til Pilar III rapporteringsdatoen (31/12/2019)

Banken har også valutarammer for maksimal eksponering per valuta. Det har ikke vært brutt mot noen av enkeltvalutarammene gjennom 2019.

Sandnes Sparebank konsernet har også kunder som har lån i valuta. I februar-mars 2020 har norske kroner svekket seg mot flere av valutaene noen av bankens kunder har lån i. Da har lånesaldoen økt målt i norske kroner. Sandnes Sparebank har avtalefestet å enten automatisk veksle om valutaeksponering på kundens bekostning (stop-loss) når disagio har gått over avtalte grenser, eller at kunden betaler inn ytterligere i kontantdepot (variabel margin). Slik har banken styrt valutaeksponeringen som følge av flight-to-quality (USD, EUR, CHF m.fl.) blant internasjonale investorer som følge av koronakrisen.

[Skriv her]

Tabell 21 Valutaeksponering 31/12/2019

Posisjoner	Utenlandsk valuta
Konter	605
Utlån til kredittinstitusjoner	32.016
Utlån til kunder	399.387
Sertifikater, obligasjoner	464.271
Øvrige eiendeler	6.490
Sum eiendeler	902.770
Gjeld til kredittinstitusjoner	0
Innskudd fra kunder	29.301
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0
Øvrig gjeld	0
Ansvarlig lån	0
Egenkapital	0
Sum gjeld og egenkapital	29.301
Netto valutaeksponering på balanseposter	873.468
Valutasikring	-857.539
Netto valutaeksponering	15.929

6.2.3 Stresstester

Banken benytter følgende stresstester for utgangspunkt i pilar II kapital for renterisiko, valutarisiko og kredittspreadsrisiko. Vi ser at porteføljenes følsomhet for stressene har vært relativt stabil.

Tabell 22 Stresstest av markeds- og likviditetsporteføljene.

Stresstester:		Middels utfordrende	Utfordrende				
Renter: Parallele rentekurveskift		1 %	2 %				
Valuta: valutakursendring		5 %	15 %				
Kredittspredendr.pr. år - Likviditetsporteføljen:		0,45 %	0,90 %				
Kredittspredendr.pr. år - markedsporteføljen:		3 %	6 %				
Resultater stresstester siste år:		31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
Konsem, mNOK							
Renter	middels utfordrende	2,9	3,1	1,7	2,4	1,0	-0,5
Valuta	middels utfordrende	0,14	-0,01	0,12	0,13	0,18	0,16
Kredittspred (likviditetsporteføljen)	middels utfordrende	28,4	29,2	25,0	30,1	31,1	29,9
Kredittspred (markedsporteføljen)	middels utfordrende	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Totaleffekt, mNOK		32,1	32,9	27,5	33,3	32,8	30,2
Renter	utfordrende	5,8	6,2	3,4	4,8	1,9	-1,0
Valuta	utfordrende	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5
Kredittspred (likviditetsporteføljen)	utfordrende	56,8	58,4	50,1	60,2	62,1	59,8
Kredittspred (markedsporteføljen)	utfordrende	1,1	1,1	1,4	1,3	1,3	1,3
Totaleffekt, mNOK		64,1	65,9	55,2	66,7	65,9	60,6

[Skriv her]

6.2.4 Investeringer

Sandnes Sparebank har ved utgangen av 2019 følgende investeringer:

Tabell 23 Investeringer

i) Strategiske investeringer

Konsern			Morbank	
2019	2018	Finansielle instrumenter med verdiendring over utvidet resultat	2019	2018
258.417	255.414	Eika Gruppen AS (org. nr. 979 319 568)	258.417	255.414
258.417	255.414	Sum finansielle instrumenter med verdiendring over utvidet resultat	258.417	255.414

ii) Øvrige investeringer

Konsern			Morbank	
2019	2018	Aksjer og fond	2019	2018
9.047	9.047	Eiendomskreditt AS (org.nr.979391285)	9.047	9.047
32.130	29.190	Jæren Sparebank (org.nr 937895976)	32.130	29.190
-	28.482	Vipps AS (org.nr 918713867)	-	28.482
31.985	-	EIKA VBB AS (org.nr 921859708)	31.985	-
-	16.526	Visa Inc	-	16.526
3.185	5.038	Saffron India Real Estate Fund I	3.185	5.038
12.372	10.335	VN Norge AS (org.nr 821083052)	12.372	10.335
-	1.035	Boligeiendom Berlin AS (org. nr. 991301798)	-	1.035
3.305	4.000	Skandinavisk Data Center A/S	3.305	4.000
89	89	Øvrige unoterte	89	89
92.113	103.742	Sum aksjer til virkelig verdi over resultat	92.113	103.743
203.319	99.405	Andeler i obligasjonsfond	203.319	99.405
295.432	203.148	Sum aksjer og fond til virkelig verdi over resultat	295.432	203.148

[Skriv her]

Sandnes Sparebank bruker et verdsettelseshierarki ved beregning av virkelig verdi for finansielle instrumenter.

Tabell 24 Verdsettelseshierarki

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Noterte priser i et aktivt marked for gjeldende eiendel.	Noterte priser i et aktivt marked for lignende eiendeler, eller annen metode hvor all vesentlig input er basert på observerbare markedsdata.	Verdsettelse som i hovedsak ikke er basert på observerbare markedsdata.

Netto verdiendring på aksjer i løpet av 2019:

Tabell 25 Netto verdiendring aksjer 2019

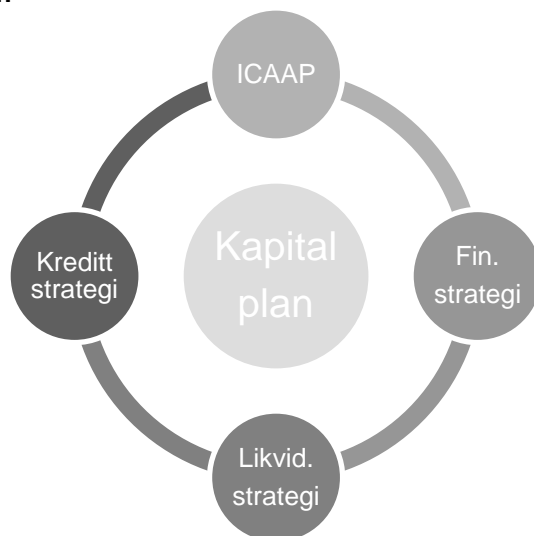
	Konsern	Mor
Netto verdiendring aksjer	10.111	10.094

[Skriv her]

6.3 Likviditetsrisiko

Arbeidet med utarbeidelse og oppfølging av kapitalplanen er et resultat av integrasjon mellom strategiarbeidet i banken, prognoser samt kredittmiljøet i banken:

Figur 11 Kapitalplan

Utarbeidelse, og oppdatering av kapitalplan skjer gjennom samhandling av strategiarbeid, prognoser, ICAAP og utstrakt kommunikasjon mellom bankens kredittmiljø og bankens finansmiljø.,

Bankens likviditetssituasjon anses som god.

Konsernets styring av likviditetsrisikoen tar utgangspunkt i konsernets likviditetsstrategi. Utgangspunktet er at konsernet skal ha buffere til å dekke normalt forfall på fremmedfinansieringen samt kjente inn- og utbetalinger neste 9 måneder. I tillegg skal konsernet som et minimum ha tilgjengelig strategisk likviditet for å dekke forfall på fremmedfinansiering samt kjente inn- og utbetalinger neste 15 måneder. Inkludert i strategisk likviditet er også boliglån kvalifisert for obligasjoner med fortrinnsrett.

Det er etablert beredskapsplaner for håndtering av eventuelle likviditetskriser. Alle tiltak som gjennomføres for å håndtere eventuelle likviditetskriser har som formål å opprettholde konsernets likviditet på et akseptabelt nivå gjennom å erstatte bortfall av kontantstrømmer. Beholdning av likviditetsbuffere og iverksettelse av tiltak skal sikre tilfredsstillende likviditet i forbindelse med eventuelle likviditetskriser.

Kvantifisering av konsernets likviditetsrisiko skjer gjennom indikatorene **LCR** (Liquidity Capital Ratio) og **NSFR** (Net Stable Funding Ratio). LCR, som øker betydningen av likvide eiendeler av høy kvalitet, måler konsernets evne til å overleve en stressperiode på 30 dager.

NSFR måler langsiktigheten i konsernets finansiering. NSFR medfører at konsernet i større grad må finansiere illikvide eiendeler ved hjelp av stabil og langsiktig finansiering.

Konsernet tilpasser seg det nye regelverket, både gjennom endringer i interne strategier, samt gjennom faktiske tilpasninger. Nivået på de ulike likviditetsindikatorerne (inkludert LCR) rapporteres regelmessig til Finanstilsynet.

Ved utgangen av 2019 var konsernets likviditetsindikatorer som følger, et tilfredsstillende nivå.

Tabell 26 Likviditetsindikatorer¹

LCR	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
Konsern	208,6 %	217,1 %	253,6 %	234,3 %	170,7 %	236,3 %
Sandnes Spbnk	212,4 %	217,7 %	262,1 %	239,1 %	184,2 %	242,3 %
Boligkreditten	100,5 %	100,9 %	100,8 %	100,4 %	100,5 %	100,6 %

¹ LCR = liquidity coverage ratio = likvide aktiva / netto utbetalinger de neste 30 dager. NSFR = Net stable funding ratio = tilgjengelig stabil finansiering / nødvendig stabil finansiering

[Skriv her]

Utviklingen i konsern, bank- og boligkreditselskapet i NFRS er vist i tabellen under.

NSFR	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
Konsern	138,0 %	133,0 %	129,4 %	125,1 %	125,1 %	125,1 %
Sandnes Spbnk	157,6 %	142,0 %	144,6 %	150,8 %	150,8 %	150,8 %
Boligkreditt	110,5 %	105,0 %	109,1 %	107,9 %	107,9 %	107,9 %

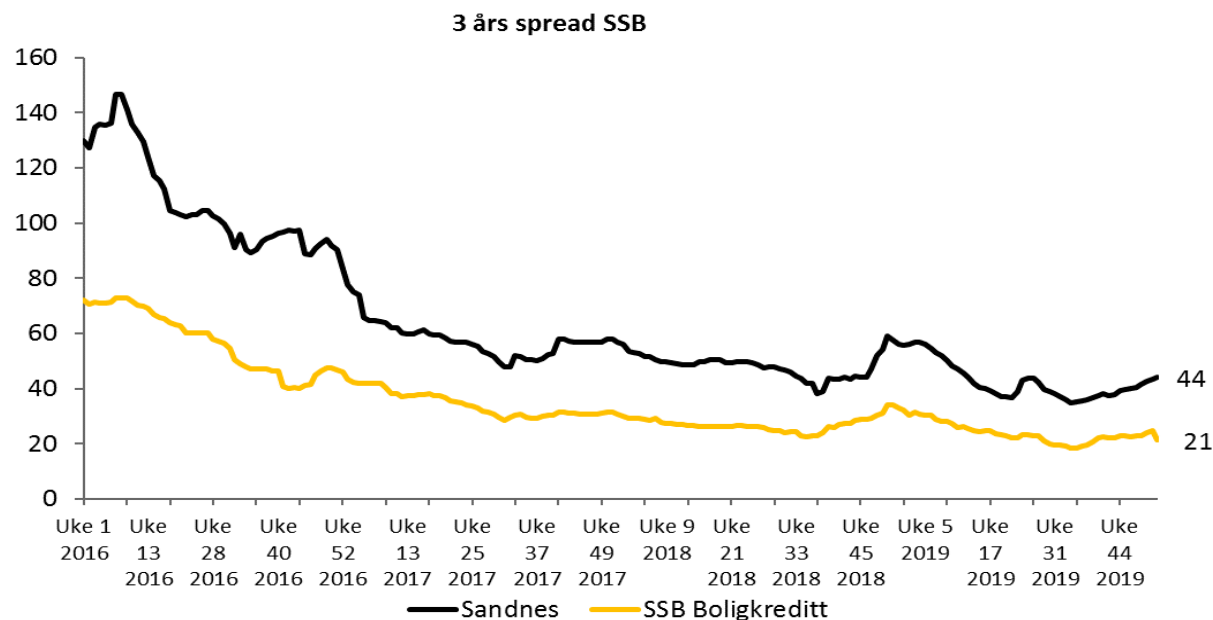
Styrets likviditetsrisikoappettitt i forhold til LCR-, og NSFR nivåer er vist i tabellen under:

INDIKATOR	LAVT	MODERAT	BETYDELIG	HØY
LCR, laveste indikatorverdi	LCR \geq 110 %	100% \leq LCR < 110%.	90% \leq LCR < 100%	LCR < 90%
NSFR konsern og morbank	NSFR \geq 102,5 %	100% \leq NSFR < 102,5%.	97,5% \leq NSFR < 100%	NSFR < 97,5%
NSFR boligkreditt	NSFR \geq 77,5 %	75% \leq NSFR < 77,5%.	72,5% \leq NSFR < 77,5%	NSFR < 72,5%

LCR for konsernet som hellhet og banken ligger i kategorien lav, mens for boligkreditselskapet ligger nivåene akkurat innenfor grensen til «moderat». LCR holdes så lav for SSB Boligkreditt siden det ikke finnes innskudd i denne porteføljen og høyere LCR da ville gitt overpantsettelse.

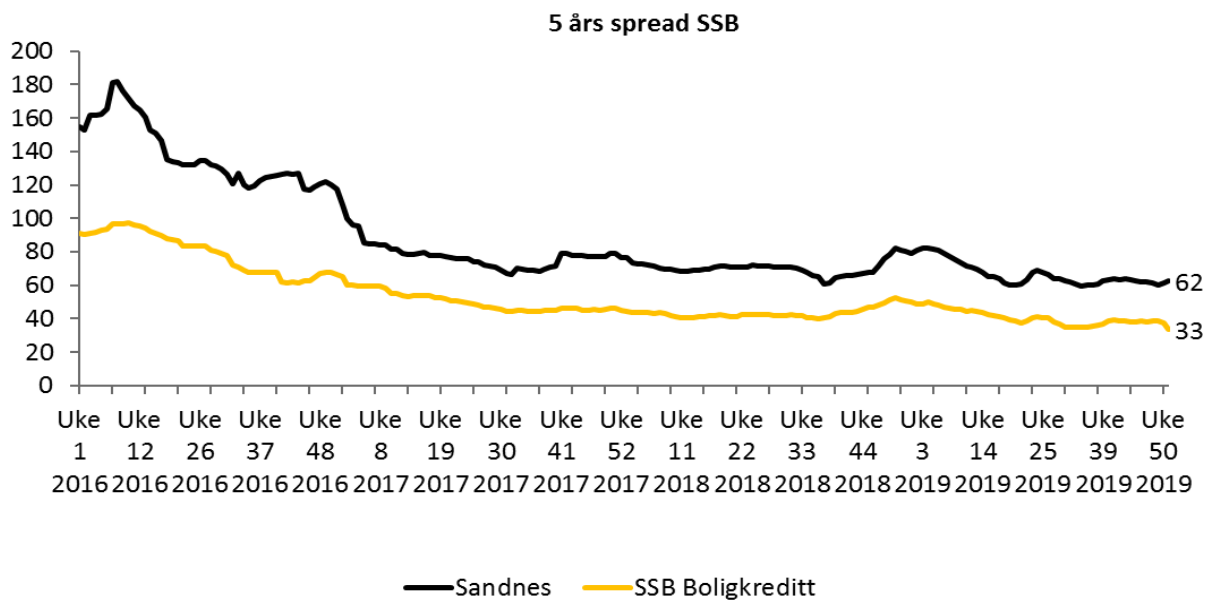
Banken har sett økende tillitt i markedet som følge av synkende tap og en mer rendyrket sparebankstrategi over tid de siste to årene. Frem til januar 2020 hadde banken innlånskostnader på «Bank 4» nivå, men er nå klassifisert som «Bank 3». Dette gir besparelser på finansiering. Grafikken under viser morbankens- og boligkreditselskapet finansieringsnivåer siden 2016.

Figur 12 Treårsfinansiering, basispunkter over NIBOR

[Skriv her]

Figur 13 Finansiering med fem års løpetid:

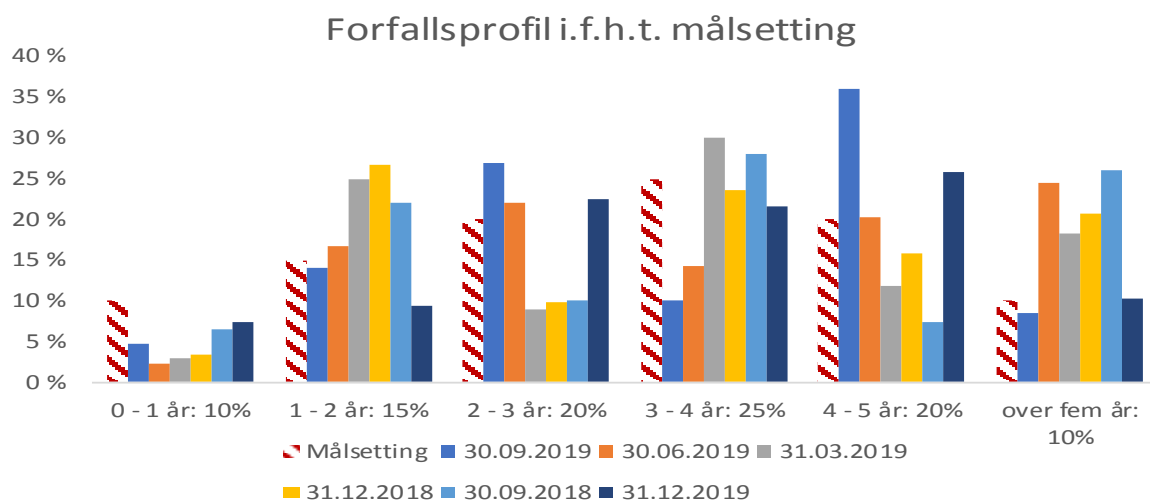

Konsernet har en målsatt forfallsstruktur (men ingen fast ramme). Tabellen under viser forfallsstrukturen i forhold til målsettingen gjennom 2019.

Tabell 27 Forfallsprofil til likviditets- og markedsporføljerne

Forfallsstruktur						
Målsetting	31.12.2019	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	31.12.2018	30.09.2018
0 - 1 år: 10%	7 %	5 %	2 %	3 %	3 %	6 %
1 - 2 år: 15%	9 %	14 %	17 %	25 %	27 %	22 %
2 - 3 år: 20%	23 %	27 %	22 %	9 %	10 %	10 %
3 - 4 år: 25%	22 %	10 %	14 %	30 %	24 %	28 %
4 - 5 år: 20%	26 %	36 %	20 %	12 %	16 %	7 %
over fem år: 10%	10 %	8 %	25 %	18 %	21 %	26 %

Figur 14 Forfallsprofil og målsetting

[Skriv her]

6.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og systemer, eller eksterne hendelser. Konsernet har vedtatt at det kan aksepteres lav til moderat operasjonell risiko, og det er i løpet av de siste årene lagt ned betydelige ressurser for å påse at risikonivået opprettholdes.

Ledere av de ulike virksomhetsområdene utarbeider som en del av internkontrollprosessen årlig en risikoanalyse av bankens virksomhetsområder. Denne analysen er fordelt på de vesentligste arbeidsprosesser, med analyse av risikoområder og vurdering av etablerte tiltak. Dette skal redusere risikoen for at banken ikke når sine mål. For områder med vesentlig gjenværende risiko, vurderes det om det skal iverksettes nye risikoreduserende tiltak.

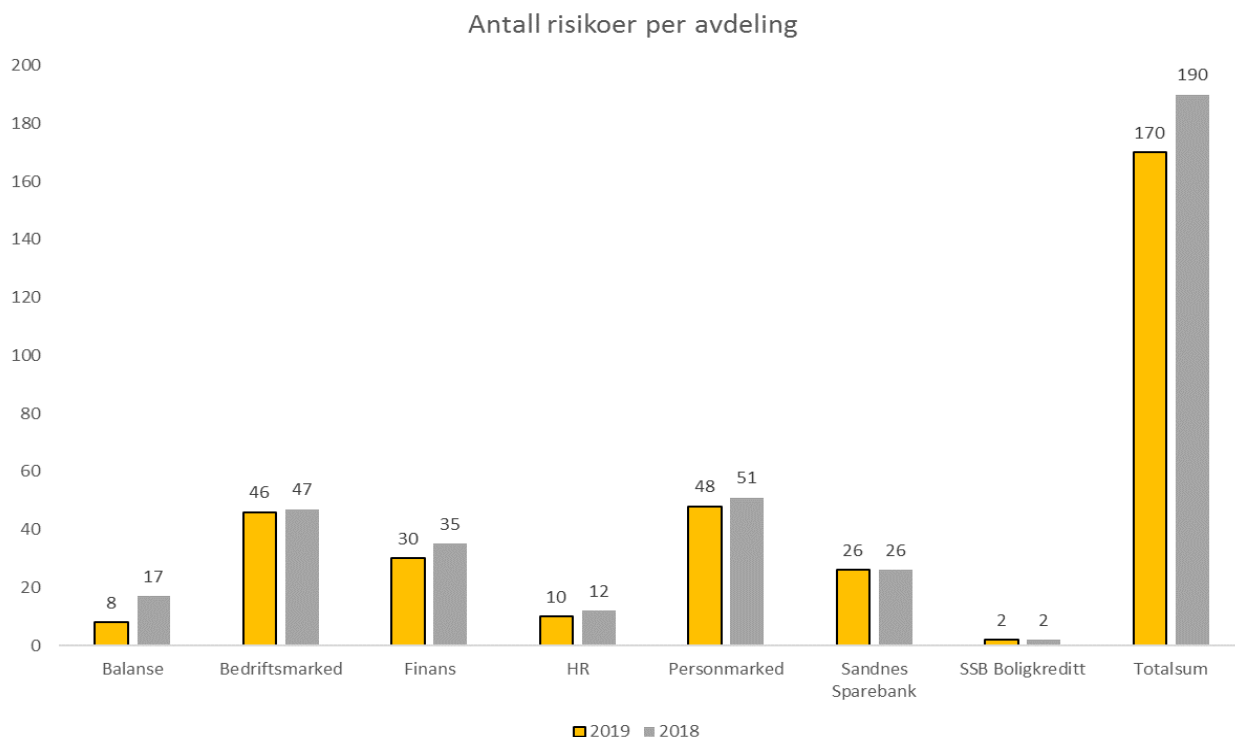
Tiltakene legges inn i bankens handlingsplan og presenteres for styret. I internkontrollgjennomgangen gjøres det også en vurdering av utformingen av bankens risikoreduserende tiltak og om tiltakene etterleveres.

Oppsummeringen for hvert virksomhetsområde skal legges frem for styret.

En total internkontrollvurdering inklusive forslag til kapitalavsetninger for operasjonell risiko ble sist fremlagt for styret i januar 2019. Totalt foreslått avsetning for operasjonell risiko var omlag 2 millioner høyere enn ett år tidligere. Opplevd operasjonell risiko i konsernet er lavere enn for et år siden, men det er lagt til nye ESG risikoer samt brukt mer analytiske metoder, dette gir noe påslag isolert. Systemlandskapet oppleves fortsatt som noe utfordrende, men litt bedre totalt enn ved forrige ICAAP. Internkontrollen indikerer lavere operasjonell risiko i personmarkedsavdelingen og finansavdelingen og noe høyere i bedriftsmarkedsavdelingen og for driftssystemer på tvers av avdelinger. Totale avsetningsnivåer for operasjonell risiko beregnet som andel av totale kapitalavsetninger er omtrent på samme nivå som for andre banker.

Fremstillingene under viser antall risikoer og estimert kapitalbehov per avdeling i konsernet samt totalt. Det ble vurdert totalt 170 risikoer, flest fra BM og PM områdene, som også er de største. Siden internkontrollgjennomgangen i 2018, er det 28 risikoer som er faset ut eller slått sammen og 8 nye risikoer hvorav 6 for ESG oppfølging. Antall risikoer som er vurdert er dermed redusert fra 190 til 170.

Figur 15 Operasjonelle risikoer nå og for et år siden

Av de 170 risikoene, så vurderes 6 til å ikke ha tilfredsstillende kontroller, 4 av disse er knyttet til ESG risikoer og to er nye. Tabellen under viser en oppstilling av disse. Totalt utgjør disse seks risikoene kun en marginal risiko målt ved sannsynlighet x konsekvens.

[Skriv her]

6.4.1 Opplæring fra- og samarbeid med Eika Gruppen

Bankens inntreden i EIKA har medført at banken har fått tilgang til et meget solid kompetansemiljø innen ulike fagområder. Banken deltar i styringsgrupper når det gjelder risikovurderinger og modellutvikling, i forhold til internasjonale prosjekter med andre banker i- og utenfor Eikagruppen samt i andre ekspert- eller fagfora. Samarbeidet med Eikagruppens sentrale ekspertise fungerer utmerket.

6.4.2 Autorisasjon

Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR) er en nasjonal autorisasjonsordning som fremmer og sikrer nødvendig kunnskap, holdninger og ferdigheter hos finansielle rådgivere. Alle konsernets rådgivere er nå autorisert etter denne ordningen. Dette innebærer at konsernet har et høyt kompetent rådgiverkorps som ivaretar gode kundeopplevelser og kvalitet i kundeprosessene.

6.4.3 IKT sikkerhet

Banken utvikler ikke IT-systemer og drifter heller ikke de forretningsspesifikke applikasjonene, men har inngått en samarbeidsavtale med Eikagruppen. Denne avtalen regulerer anskaffelser og utvikling av IT tjenestene til Sandnes Sparebank. Gjennom avtalen med Eika Gruppen, baserer banken seg på de avtaler om utkontraktering av IT-operasjonene Eika gjør på vegne av banken. Eika inngår rammeavtaler for driften, og i disse inngår spesifiserte SLA-avtaler for den enkelte bank. Eika Gruppen mottar månedlige SLA-rapporter som omhandler IT-leverandørenes overordnede servicegrad. Rapportene gjøres tilgjengelig for banken. Banken mottar i tillegg månedlig KPI-rapport fra Eika som sier noe om driftsstabiliteten i IT-systemer for bankens kunder og ansatte. Rapporten gir også status på tid, kostnad og kvalitet på strategiske IT-prosjekter som gjennomføres. Eika Gruppen utarbeider IT-strategien på vegne av Eika Alliansen på bakgrunn av strategiprosessen i Eika Gruppen. Bankens styre har vedtatt å tilslutte seg Eika Gruppens IT-strategi. Strategien gjelder også for produktselskapene i alliansen og løper fra 2018 til 2020.

Bankens policy for IT-beredskap legger til rette for en god styring og kontroll av bankens IT- risiko.

Eika Gruppen gjennomfører årlig en omfattende risiko og sårbarhetsvurdering (ROS-analyse) på IT-tjenester som leveres til bankene i alliansen. I tillegg gjennomfører Eika Gruppens avdeling for betaling egne ROS-analyser som en del av beslutningsgrunnlaget før en ny betalingstjeneste lanseres og ved hendelser eller endring av betydning for sikkerhetsnivået. Banken gjennomfører årlig en egen ROS-analyse av kritiske tjenester til banken som bygger på Eika Gruppens ROS-analyse. Gjennomgangen gir banken et godt og oversiktlig bilde på risiko i bankens IT-systemer.

Risikoen som avdekkes gjennom analysen sammen med tiltakene som spesifiseres, skal til sammen gi en situasjon der det totale risikobildet på IKT-området er innenfor akseptable grenser. Resultatet av ROS-analysen legges ved årlig internkontrollrapport til styret. Bankens IT-ansvarlig gjennomfører og dokumenterer risikoanalysen.

Av de 170 risikoene som ble vurdert i internkontrollprosessen, kan 26 risikoer (samme som for 2018) knyttes til IKT systemer på tvers av avdelingene, nedetid og feil med disse. Vi har valgt å sette av noe høyere kapitalbeløp både i andel av total operasjonell risiko, og i kroner enn i fjor.

Utkontraktert virksomhet

Ved utkontraktert virksomhet skal banken forsikre seg om at virksomheten er under tilfredsstillende styring og kontroll. Banken har kompetanse til å kunne vurdere risiko knyttet til utkontrakterte oppdrag, og gjennomfører kontroll av leveransene. Banken skal også forsikre seg om at leverandørene har kompetanse og ressurser som kreves for å utføre oppdraget, at det gjennomføres tilfredsstillende internkontroll hos oppdragstaker, og at oppdraget kan utføres på en tilfredsstillende måte. Banken har en egen retningslinje for utkontraktert virksomhet.

6.4.4 Antihvitvaskarbeid (AHV)

Banken har en antihvitvask (AHV) -policy som beskriver overordnede lovkrav, styrets risikotoleranse og bankens retningslinjer på et overordnet nivå.

Det er oppnevnt en egen AHV-ansvarlig og det er fastsatt en egen rutinebeskrivelse for stillingen. Banken gjennomfører årlig risikovurdering for området. Dersom risikovurderingen avdekker at banken har for høy gjenværende risiko for brudd på AHV-regelverket, vil det utarbeides en handlingsplan med forslag til tiltak. Banken benytter maler og veiledninger som er utarbeidet i samarbeid med utvalgte alliansebanker, Eika Gruppen og produktselskaper i sin risikovurdering.

[Skriv her]

SAS AML benyttes til å overvåke kundenes transaksjoner. Systemet er satt opp med et risikobasert filter, slik at det vil bli generert alarmer ihht kundens risikoprofil, geografiske forhold, uvanlig aktivitet og type transaksjoner som er vurdert å indikere høy risiko. Alarmer i transaksjonsklienten genereres daglig, og behandles og vurderes løpende.

Banken benytter risikoklassifiseringssystemet AHV-Risk som et hjelpemiddel for å vurdere risikoen for at kundene benytter kundeforholdet til hvitvasking, terrorfinansiering eller sanksjonsbrudd. AHV-risk brukes i «Bli kunde-prosessen» ved registrering av nye kunder, men kan også benyttes i løpende oppfølging av kundene. Personer som av systemet blir vurdert til å ha høy risiko, skal vurderes manuelt før kundeforholdet blir etablert. Hvilke kunder som vurderes å ha høy risiko er identifisert i virksomhetens egen risikovurdering eller definert i hvitvaskings- og sanksjonsregelverket. Banken har egne rutiner som beskriver den praktiske gjennomføringen av kundekontroll og kundeoppfølging med hensyn til risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering.

Ved bankdrift er det en iboende risiko for å bli misbrukt til hvitvasking og i terrorøyemed. Banken gjennomfører årlig en risikovurdering, som sist ble behandlet av styret 05.11.2019. Risikorapporten med tilhørende risikomatrix har som hovedformål å utgjøre risikovurdering knyttet til hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjonsbrudd for virksomheten, å beskrive samlet restrisiko i egen virksomhet og beskrive handlingsplan for tiltak og prosjekter som vil bli iverksatt det kommende året. Banken har en risikobasert tilnærming slik at ressursene settes inn hvor behovet er størst, og på denne måten begrenser banken risikoen.

Bankens risikorapportering til styret inneholder status på AHV-området med blant annet rapportering av:

- Antall fiktive kundenummer
- Antall høyrisikokunder og PEP-kunder
- Kundens geografi, samt bankens geografiske plassering og nedslagsfelt
- Risiko knyttet til ulike kundesegment, produkter, transaksjoner o.l.
- Utkontraktering av AHV-oppgaver
- Antall rapporter oversendt til Økokrim
- Avsluttede kundeforhold og avviste kundeforhold
- Handlingsplan for AHV

I tillegg rapporterer antihvitvaskingsansvarlig månedlig til bankens styre. Den månedlige rapporteringen inneholder blant annet:

- Status i løpende AHV-prosjekter i banken
- Eventuelle utfordringer og/eller spesielle fokusområder
- Oppfølging av handlingsplanen
- Antall rapporter oversendt til Økokrim
- Antall avsluttede og avviste kundeforhold

Bankens samlede AHV risiko er vurdert som moderat. Det er gjennomført en rekke risikoreducerende tiltak siste år og den regulatoriske risikoen er redusert, men det er fortsatt en del tiltak som må gjennomføres. Tiltakene følges opp i handlingsplanen, og reduserer bankens risiko til et akseptabelt nivå.

Pilar-2 påslaget fra AHV inngår som en del av pilar-2 påslaget for operasjonell risiko. Totalt har banken identifisert 26 prosesser knyttet til antihvitvask. Dette er samme antall som i fjor, men det ble ikke satt av kapital for dette ifjor. Dette inngikk som del av pilar II for operasjonell risiko. I år har vi tross forbedrete rutiner og prosesser gått ut ifra at enten sannsynlighet eller konsekvens eller begge, kan bli høyere og valgt å sette av noe mer til antihvitvask spesifikt enn en tilsvarende vurdering i fjor ville gitt.

6.4.5 Bærekraft (ESG)

Banken har retningslinjer for bærekraft og samfunnsansvar (ESG), herunder retningslinjer for å sikre ansvarlig kreditt og ansvarlig investering. Banken har en ekskluderingsstrategi mot visse bransjer med forhøyet iboende ESG-risiko, herunder kullkraft, våpen og pornografi. Videre gjennomføres det enkelte kontroller på ESG-utsatte bransjer i forbindelse med kredittinnvilgelse.

ESG-risiko medfører operasjonell risiko for banken knyttet til omdømmerisiko, samt kredittisiko i den grad denne risikoklassen påvirker kundens betjeningsevne og/eller sikkerhetsverdi. Omdømmerisiko oppstår direkte gjennom bankens egen håndtering av bærekraft og klimarisiko, samfunnsansvar/etiske forhold og overholdelse av relevante reguleringer. Omdømmerisiko oppstår indirekte gjennom kredittinnvilgelse og fondsinvestering relatert til hvilken grad de aktuelle selskapene Eika Kapitalforvaltning har investert i (via fond) eller vår BM-portefølje består av håndterer disse forholdene tilstrekkelig.

[Skriv her]

Eika Kapitalforvaltning har egne retningslinjer for å sikre ansvarlig investering. For å sikre ansvarlig kreditt innhentes egenerklærings skjema for alle nye kunder. Videre skal rådgiver gjennomføre utvidet kontroll ved forhøyet iboende ESG-risiko. Banken er i prosess med Eika-alliansen for å sikre tilstrekkelig systemstøtte for ESG-risikovurdering i kredittinnvilgelse.

Bankens risikorapportering til styret inneholder status på ESG-området i forhold til eksponering mot- og evt. utførte eller pågående tiltak for å redusere uønsket ESG risiko.

Pilar-2 påslaget fra risiko knyttet til ESG inngår som en del av pilar-2 påslaget for operasjonell risiko. Totalt har banken identifisert 22 prosesser knyttet til ESG Dette er samme antall som i fjor, men vi satt da ikke av kapital spesifikt for dette, men det inngikk som en del av pilar II for operasjonell risiko. I år har vi tross forbedrete rutiner og prosesser gått ut ifra at enten sannsynlighet eller konsekvens eller begge, kan bli høyere og valgt å sette av noe mer kapital under pilsar II til ESG risiko enn en tilsvarende vurdering i fjor ville ha munnet ut i.

6.4.6 Internkontroll

Internkontroll gjennomføres på alle nivåer i konsernet. Ansvarliggjøring sikres gjennom tydelig kommunikasjon av strategiske tiltak og fastsatte mål til de ansatte. Dette blir operasjonalisert gjennom klart definerte roller, ansvar og forventninger, der områdelederne holdes ansvarlige for måloppnåelse innenfor sitt ansvarsområde.

6.4.7 Internrevisjon

Konsernet har utkontraktert internrevisjon til KPMG. Internrevisjon rapporterer til revisjonsutvalget og styret.

Hovedoppgaven til internrevisjon er å vurdere om den etablerte internkontroller fungerer optimalt, i tillegg til at internrevisjon skal bidra til å forbedre bankens risikostyring og internkontroll.

6.4.8 Uønskede hendelser

Sandnes Sparebanks løsning for rapportering og oppfølging av uønskede hendelser fungerer tilfredsstillende.

[Skriv her]

7 Pantsetting av egne aktiva

Konsernets finansierungsstruktur har endret seg de siste årene, da særlig etter etablering av Sandnes Sparebank Boligkreditt (SSBK)

Etablering av SSBK medførte at konsernet selv kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). For konsernet som helhet er det en fordel å ha en mest mulig diversifisert finansiering, noe som også er nedfelt i konsernets finansstrategi.

I forhold til utstedelse av OMF fra SSB Boligkreditt har konsernet etablert rammer for hvor stor andel av konsernets boliglån som kan overføres til SSB Boligkreditt. Ved utgangen av 2019 overholdes etablerte rammer.

Ved utgangen av 2019 var stauts når det gjelder overførte boliglån til SSB Boligkreditt som følger:

Tabell 28 Overføring av boliglån til SSB Boligkreditt (kun PM overføres)

Hva	Beløp
Totale utlån	22.878.009
Totale utlån PM	15.944.178
Overført til SSBB	7.415.635
Andel av totale utlån fra konsern overført SSBK	32,4 %
Andel personmarkedslån overført SSBK	46,5 %
Intern maksimal ramme for overførsel til SSBK: laveste av	
a) 40% av konsernets totale utlån	
b) 60% av personmarkedsporteføljen	
Utstedt OMF (pålydende)	7.415.000
Egenbeholdning	0

Totalt er det ved utgangen av 2019 overført boliglån på Mnok 7.416 fra morbank til SSB Boligkreditt. Det er samtidig utstedt OMF pålydende Mnok 7.415.

[Skriv her]

8 Avkastning og utbyttepolitikk

Sandnes Sparebank har som mål å forvalte sine samlede ressurser for å sikre en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning. Årsoverskuddet fordeles mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen i samme forhold som deres respektive andel av bankens egenkapital.

Sandnes Sparebank legger til grunn at mellom 50% og 75% av eierandelskapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at mellom 50% og 75% av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver og kundeutbytte. I vurderingen vil det bli lagt vekt på at egenkapitalbevisernes andel av samlet egen-kapital (eierbrøk) bør holdes stabil.

Ved fastsettelse av det samlede utdelingsnivå blir det tatt hensyn til forventet resultat-utvikling, eksterne rammebetingelser og konsernets vurderte behov for kjernekapital.